

Kirsi Engberg

MINÄ OLEN VAHVA!

Vahvuusperustaisen pedagogiikan projekti 3–4-vuotiaille

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kesäkuu 2018**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Kesäkuu 2018	Tekijä/tekijät Kirsi Engberg
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi MINÄ OLEN VAHVA! Vahvuusperustaisen pedagogiikan projekti 3–4-vuotiaille		
Työn ohjaaja Anne Jaakonaho, KTL	Sivumäärä 28 + 3	
Työelämäohjaaja Johanna Oikarinen, päiväkodin johtaja		
<p>Vahvuusperustaisen pedagogiikan projektiopinnäytetyön tilaajana toimi Touhula Varhaiskasvatus Oy. Projektin kohderyhmänä olivat 3–4-vuotiaat lapset.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli ohjata kohderyhmän lapsia tunnistamaan luontevahvuuksiaan. Tavoitteena oli tuoda vahvuusperustainen pedagogiikka osaksi kohderyhmän arkea Touhula Varhaiskasvatus Oy:ssä. Tavoitteena oli myös kehittää vahvuusperustaisen pedagogiikan työmenetelmiä varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena oli vahvuusperustaisen pedagogiikan työtapojen lisäämiseksi koota henkilökunnan käyttöön opas pienryhmäohjaukseen 3–4-vuotiaiden lasten ikäryhmässä.</p> <p>Projektin tuloksena syntyi käytännön opas vahvuusperustaisen pedagogiikan pienryhmäohjaukseen. Opas sisältää päiväkotiympäristöön sijoittuvia satuja, piirroksia ja ideoita pienryhmäohjauksen pitämiseen 3–4-vuotiaille. Opas perustuu projektin aikana saatuun kokemukseen ja havainnointiin.</p> <p>Vahvuusperustainen pedagogiikka ja oppaassa esitetyt työmenetelmät ovat sopusoinnussa pedagogiikkaa ja vahvuuksia painottavan uudistetun varhaiskasvatussuunnitelman kanssa. Opinnäytetyön tuloksena syntynyt opas käytetään työvälineenä vahvuusperustaisen pedagogiikan pienryhmäohjauksessa 3–4-vuotiaille. Vahvuusperustainen pedagogiikka tulee olemaan osa toimeksiantajan laadukasta varhaiskasvatusta.</p>		
Asiasanat Varhaiskasvatus, positiivinen psykologia, vahvuusperustainen pedagogiikka, luontevahvuudet		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date June 2015	Author Kirsi Engberg
Degree programme Degree Programme of Social Services		
Name of thesis I AM STRONG! Project of Strength-based Pedagogy for Children Aged of 3–4 Years		
Instructor Anne Jaakonaho	Pages 28 + 3	
Supervisor Johanna Oikarinen		
<p>Touhula Varhaiskasvatus Oy (Early Childhood Education Ltd) was the commissioner of this project-based final thesis on strength- based pedagogy. The target group for the project were children aged 3–4 years.</p> <p>The purpose of this thesis was to guide the target group's children to recognize their character strengths. The aim of the present thesis was to develop and to increase the use of character strengths -based methods in early childhood education in the age group of children between 3 to 4 years. The aim was to lower the threshold for introducing strength-based pedagogy as a daily working method.</p> <p>The project resulted in a practical guide book to strength-based early childhood education guidance. The guide book contains fairy tales, illustrations and ideas for keeping small group counselling for 3–4 year olds, and it is based on the experiences and observations achieved during the project.</p> <p>The strength-based early childhood education project and the work methods presented in this guide book are in line with the reformed early childhood education plan, which focuses on pedagogy and strengths. The guide book produced for this thesis will be used as a tool in the small group guidance of strength-based pedagogy. In the future, strength-based pedagogy will be a part of the high quality early education plan of the client.</p>		
Key words Early childhood education, positive psychology, strength-based pedagogy, character strengths		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 VAHVUUSPERUSTAISEN PEDAGOGIIKAN PROJEKTIN KUVAUS	2
2.1 Projektin tarkoitus ja tavoitteet.....	2
2.2 Projektiorganisaatio ja aikataulu	2
3 PROJEKTIN KESKEINEN TIETOPERUSTA	4
3.1 Leikki-ikäisen lapsen kehitysvaiheita.....	4
3.2 Vahvuusperustainen pedagogiikka ammentaa positiivisesta psykologiasta.....	5
3.3 Vahvuusperustainen kasvatus ja luontevahvuudet.....	6
3.4 Vahvuusperustaisen pedagogiikan keskeisimmät hyödyt	8
3.5 Varhaiskasvatuksen pedagogiikka ja dokumentointi.....	8
3.6 Kehittämistyö ja uudistunut lapsen vasu	10
4 PROJEKTIN TOTEUTUS	12
4.1 Interventiot kohderyhmän lapsille	12
4.1.1 Ensimmäinen interventio: Ystävällisyys	13
4.1.2 Toinen interventio: Rohkeus	15
4.1.3 Kolmas interventio: Itsesäätely	16
4.1.4 Neljäs interventio: Huumorintaju	18
4.2 Kolmenlaiset luontevahvuudet pedagogisina työvälineinä.....	19
5 PROJEKTIN ARVIOINTI	21
5.1 Aikataulun arviointi	21
5.2 Tavoitteiden arviointi.....	21
5.3 Havainnoinnin arviointi.....	23
5.4 Projektin laatu ja eettisyys	23
5.5 Työelämänohjaajan antama arviointi	24
5.6 Itsearviointi	25
6 POHDINTA	27
LÄHTEET	28
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Luontevahvuudet kasvattajan työkaluina	7
KUVIO 2. Vasuprosessi.....	10
TAULUKOT	
TAULUKKO 1. Varhaiskasvatuksen sisällöt ja pienryhmäohjauksen toteutus	20

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on nimeltään Minä olen vahva! Vahvuusperustaisen pedagogiikan projekti 3–4-vuotiaille. Projektin tilaajana on Touhula Varhaiskasvatus Oy. Projekti on toteutettu Touhula Varhaiskasvatus Oy:n Kempeleessä sijaitsevassa päiväkodissa. Projektin tarkoituksena on ohjata kohderyhmän lapsia ymmärtämään, tunnistamaan ja sanallistamaan luontevahvuuksiaan. Tavoitteena on lisätä ja kehittää vahvuusperustaisen pedagogiikan työmenetelmiä varhaiskasvatuksessa. Projektin kohderyhmänä on yhteistyöpäiväkodin 3–4-vuotiaiden lasten pienryhmä. Kohderyhmän lapset ovat valikoituneet henkilöstön avustuksella tarvepohjalta. Kohderyhmä on kehityksessään eri vaiheissa oleva eläväinen kuuden lapsen ryhmä, jonka myös katsottiin hyötyvän eniten pienryhmäohjauksesta. Projektin toiminnallinen osuus (interventiot) on toteutettu neljänä pienryhmäohjauksena kohderyhmälle (tekstissä myös pienryhmätuokio). Pienryhmäohjauksen runko on etukäteen suunniteltu. Muutoksia siihen on tehty projektin aikana syntyneen tarpeen pohjalta. Lapset ovat osallistuneet aktiivisesti pienryhmätuokioiden sisältöön. Huoltajia on tiedotettu projektin alussa kirjeellä sekä projektin aikana yhteenvedoin vahvuustuokioiden sisällöistä. Ennen projektin alkua päiväkotiin oli hankittu muun muassa Huomaa hyvä! -materiaalia ja kirjallisuutta henkilökunnan tutustuttavaksi ja luettavaksi.

Positiivisen kannustuksen ja myönteisen palautteen kautta työyhteisöön luodaan hyväksyvä ja innostava ilmapiiri, joka mahdollistaa toiminnan kehittämisen rakentavassa hengessä. Jos esimerkiksi työyhteisössä lapsi saa toistuvasti nähdä, miten aikuinen kannustaa ja rohkaisee kollegaansa, vaikkapa päiväkodissa, lapsi saa siitä itselleen käytösmallin ja turvallisuuden kokemuksen. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 24.) Elokuussa 2017 voimaan astunut uusi paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on osaltaan tukenut opinnäytetyön idean syntymistä. Kempeleen kunnan varhaiskasvatussuunnitelman (2017) mukaan oppimisen lähtökohtana ovat lasten mielenkiinnon kohteet, taidot ja kokemukset. Myös osallisuuden merkitystä painotetaan uudessa vasussa. Myönteiset tunnekokemukset edistävät oppimista, sillä jokainen lapsi tarvitsee kannustusta, onnistumisia ja iloa omasta toiminnastaan.

Opinnäytetyön toisessa luvussa on kuvaus projektista. Luvussa käsitellään projektin tarkoitusta ja tavoitteita. Luku kolme sisältää keskeisen tietoperustan ja luvussa neljä käsitellään projektin toteutusta. Viides luku käsittelee projektin arviointia ja kuudennessa luvussa on pohdinta.

2 VAHVUUSPERUSTAISEN PEDAGOGIIKAN PROJEKTIN KUVAUS

Tässä luvussa käsitellään vahvuusperustaisen pedagogiikan projektin etenemistä, tarkoitusta ja tavoitteita. Luvussa kuvataan myös projektiorganisaatiota, aikataulua sekä projektiin liittyviä riskejä.

2.1 Projektin tarkoitus ja tavoitteet

Projektin tarkoituksena oli ohjata kohderyhmän lapsia huomaamaan itsessään luontevahvuuksia ja kertomaan niistä myös muille. Tarkoitus oli myös saada kohderyhmä ymmärtämään vahvuussanastoa ja tunnistamaan omia ja ryhmän muiden lasten luontevahvuuksia. Projektin tavoitteena oli lisätä vahvuusperustaisen pedagogiikan käyttöä Touhula Varhaiskasvatuksen yhteistyöpäiväkodissa ja kohderyhmän 3–4-vuotiaiden lasten ikäryhmässä. Yhtenä tavoitteena oli, että vahvuusperustainen pedagogiikka tulisi osaksi varhaiskasvatuksen arkea ja kokopäiväpedagogiikkaa Touhula Varhaiskasvatuksen yhteistyöpäiväkodissa. Tavoitteena oli kehittää varhaiskasvatuksen vahvuusperustaisen pedagogiikan työmenetelmiä käytännön interventioiden avulla ja laatia vahvuusperustaisen pedagogiikan pienryhmäohjauksen tarpeisiin kirjallinen opasvihkonen 3–4-vuotiaiden lasten ohjaamiseen. Projektin aikana opinnäytetyöntekijä havainnoi kohderyhmän toimintaa yhdessä työelämänohjaajan kanssa. Opinnäytetyön kirjoittamisessa ja oppaan laatimisessa keskiössä ovat käytännön interventiokokemukset lasten kanssa sekä heiltä saadut sanalliset ja nonverbaaliset palautteet.

2.2 Projektiorganisaatio ja aikataulu

Projektiorganisaation ja projektiryhmän muodostavat opinnäytetyöntekijä, opinnäytetyönohjaaja Centria-ammattikorkeakoulusta sekä työelämänohjaaja Touhula Varhaiskasvatuksen päiväkodista. Opinnäytetyöntekijä toimii projektipäällikkönä. Työelämänohjaaja on mukana kaikissa opinnäytetyöntekijän ohjaamissa interventioissa ja jokaisen pienryhmäohjaustuokion jälkeen kerrataan yhteisessä palaverissa pienryhmäohjauksen kulkua ja saavutuksia sekä pohditaan, toimitaanko seuraavassa interventiossa alkuperäisen suunnitelman mukaisesti vai onko syytä muuttaa jotakin. Projektiorganisaatiossa opinnäytetyöntekijä toimii projektipäällikkönä ja vastaa opinnäytetyöprojektin tuloksellisesta toteuttamisesta ja projektinhallinnasta. Projektipäällikkö myös suunnittelee ja organisoii projektin, varmistaa projektin laadun ja arvioi sen riskit. (Mäntyneva 2016, 37–38.)

Projektissa on tavoitteena laatia realistinen aikataulu siten, että projektin työtehtävät ja resurssit tulevat huomioituiksi. Projektin toteutuksen eri etapeissa joudutaan miettimään päätöksentekoa ja sitä, miten projektissa edetään. Projektin edetessä aikatauluun voi tulla muutostarpeita. Projektipäällikön on arvioitava tilanne ja tehtävä tarvittavat muutokset aikatauluun ja tehtäviin. Aikataulua voidaan joutua lyhentämään ja mahdollisesti poistamaan joitakin aktiviteetteja. Aikataulusuunnittelua voidaan tehdä eteenpäin ja taaksepäin, ja aikataulua suunniteltaessa on hyvä kiinnittää huomio projektin kriittiseen polkuun. Toisin sanoen, mikä on lyhin mahdollinen tie projektin viemiseksi päätökseen. Projektipäällikön tehtävänä on siinä tilanteessa reagoida ja tehdä muutoksia niin, että projekti pysyy aikataulussa. (Mäntyneva 2016, 67–68, 69.)

Opinnäytetyöprojektin aikataulu etenee joulukuulta 2017 projektisuunnitelman esittämisestä ja hyväksyttämisestä maalisi- ja huhtikuulle sijoittuviin interventioihin. Interventiot pidetään kohderyhmälle 1–2 kertaa viikossa. Projektin aikataulussa ei ole pelivaraa ja sen vuoksi projektin suurin riski onkin aikataulun pettäminen. Syitä aikataulun pettämiseen voisivat tässä projektissa olla esimerkiksi lasten, opiskelijan tai ohjausryhmän jäsenten sairastumiset. Mahdollinen intervention siirtäminen tulisi kysymykseen esimerkiksi, jos lapsia puuttuisi interventiosta yli puolet. Tietoperustan etsiminen on aloitettu hyvissä ajoin, mikä osaltaan hieman jouduttaa kevään tiivistä prosessia. Opinnäytetyön tarkistamiseen tarvittava aika on otettava huomioon ja sen vuoksi työn jättäminen tarkistukseen on tapahduttava nopeasti interventioiden ja tilaajan arviointien jälkeen. Tavoitteena on sosionomin (AMK) tutkinto sekä varhaiskasvatuskelpoisuus. Tavoitteena on tutkinnon valmistuminen kesäkuussa 2018.

3 PROJEKTIN KESKEINEN TIETOPERUSTA

Opinnäytetyön tietoperusta perustuu pääkäsitteisiin varhaiskasvatus, positiivinen psykologia, vahvuusperustainen pedagogiikka ja luontevahvuudet.

3.1 Leikki-ikäisen lapsen kehitysvaiheita

Sinkkosen (2015) määritelmän mukaan leikki-ikäinen lapsi on 3–6-vuotias. Hän on usein aloitekykyinen, utelias ja vilkkaasti käyttäytyvä puuhastelija. Yleensä lapsi on 3–4 vuoden ikään mennessä oppinut vaipoistaan kuivaksi, ja tarkoituksellisuus, omatoimisuus ja mielikuvitus lisääntyvät. Lapsi oppii mukaan yhteisleikkiin toisten kanssa ja kaverisuhteita alkaa vähitellen muodostua. Lapsen sosiaaliset taidot, omien tunteiden säätelyn sekä käytöksen säätelyn taidot alkavat kehittyä. Lapsen on helpompi seurata ohjeita, hän oppii tekemään valintoja ja pahin uhmaikä jää taakse. Leikki-ikässä myös lapsen hienomotoriikka on kehittynyt, mikä ilmenee taidokkaina askarteluina ja kuvallisina tuotoksina. Kielenkehitys edistyy ja lapsi oppii keskustelemaan, kyselemään ja pohtimaan asioita. Sadut ja lorut ovat mieluisia ja niiden seuraaminen onnistuu jo vaivattomasti. (Sinkkonen 2015, 183.)

Leikki-ikäinen nauttii oppimiensa taitojen esittelystä toisille. Kehuminen, kannustaminen ja kiitos vahvistavat lapsen itsetuntoa ja innostavat häntä uusien asioiden opettelemiseen. Leikki-ikäinen lapsi tarvitsee paljon aikuisen apua vaikeiden tunteidensa kanssa. Niiden käsittelyyn ja ylipääsemiseksi hän tarvitsee lohdutusta ja turvaa. Leikki-ikäinen lapsi huomaa jo erot omassa ja muiden taidoissa. Jos hän ei tunne pärjäävänsä yhtä hyvin kuin ikätoverinsa, siitä voi seurata huonommuuden tunnetta, mikä saattaa ilmetä käytösongelmina tai alakuloisuutena. Leikki-ikäinen sisäistää myös yhteisiä pelisääntöjä ja havaitsee tarkasti, jos joku rikkoo sääntöjä. Vaikka lapsi tässä iässä ymmärtää jo hyvän ja pahan tai oikean ja väärän välisen eron, hän tarvitsee vielä vanhemman apua miettimään tekojen seurauksia. Vilkas mielikuvitus voi aiheuttaa joskus pelkotiloja, ja todellisen elämän ja mielikuvituksen välinen ero on vielä varsin ohut. (Sinkkonen 2015, 184.)

3.2 Vahvuusperustainen pedagogiikka ammentaa positiivisesta psykologiasta

Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen (2016, 21–22) mukaan positiivinen psykologia syntyi 1900-luvun lopulla, kun alettiin yhdistää teoria- ja näkemyssuuntauksia virraksi, jonka keskiössä oli hyvän elämän tutkiminen. Professori Martin Seligman (2002) tutki masentuneisuutta ja havaitsi, ettei ihminen välttämättä tule masentuneesta onnelliseksi, vaikka hänen elämäntilanteensa muuttuisi paremmaksi. Vuonna 2000 Seligman 16 kollegansa kanssa julkaisi *American Psychologist* -lehdessä artikkelin keskeisistä teemoista, joiden ympärille positiivinen psykologia alkoi rakentua. Hänen sanojensa mukaan positiivisen psykologian parissa työskenteleminen tekee ihmisestä onnellisemman ja erityisen hyvinvoivan. Seligman (2002, 221) oivalsi myönteisen psykologian vaikutukset ihmisten onnellisuuteen ja oppimiseen. Hänen mukaansa pienten lasten myönteisten tunteiden tasoa on mahdollista nostaa. Myönteinen tunne johtaa oppimisen kautta myönteisyyden lisääntymiseen ja paljastaa ominaisvahvuudet. Seligmanin ajattelun mukaan aina kouluikään saakka päätehtävä lastenkasvatuksessa on nimenomaan myönteisten tunteiden lisääminen. Noin seitsemän vuoden iässä voidaan odottaa tiettyjen vahvuuksien selvästi ilmaantuvan näkyviin.

Positiivisen psykologian tutkimuskenttä on ajattelun ja käyttäytymisen ilmiöiden tutkimista erilaisissa yhteyksissä. Se on monihaarainen tieteenala, joka diagnosoi hyvää ja pyrkii löytämään jokaisesta ihmisestä vahvuuksia, joiden avulla sekä hyvinvointi paranee itsellä ja muilla yhteisössä. Kun rakennetaan henkistä perustaa, jonka avulla on voimia kestää omalle kohdalle osuvat hankaluudet, positiivisella psykologialla on merkitystä. Keskeinen positiivisen psykologian tutkimuskohde on aina ollut myös subjektiivinen hyvinvointi eli onnellisuus. Positiivinen psykologia ei kuitenkaan ole sama asia kuin positiivinen elämänsäsenne, jonka tutkiminen on myös osa positiivisen psykologian tutkimusta. Perinteisen psykologian rinnalla positiivinen psykologia toimii ennen kaikkea tarkastellen ihmiselämän eheyden edellytyksiä ja keinoja siten lisätä inhimillistä kukoistusta. Perusajatuksena on, että mitä vahvempi ihminen on mieleltään, sitä vähemmän tarvitaan esimerkiksi sairauksiin keskittymistä. (Uusitalo-Malmivaara 2014, 19–21.)

On miellyttävämpää olla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa, jotka hyväksyvät ja arvostavat toisiaan ja näkevät kanssaihmisissään tunnusomaisia vahvuuksia. Kun joku tunnistaa vahvuuden toisessa, hän näkee samalla tämän ainutlaatuisuuden. Vahvuuksien tunnistaminen tuo itse kunkin elämään merkityksellisyden tunnetta. Kun ihmiset suhtautuvat toisiinsa myönteisen uteliaasti ja näkevät toisissaan jotain

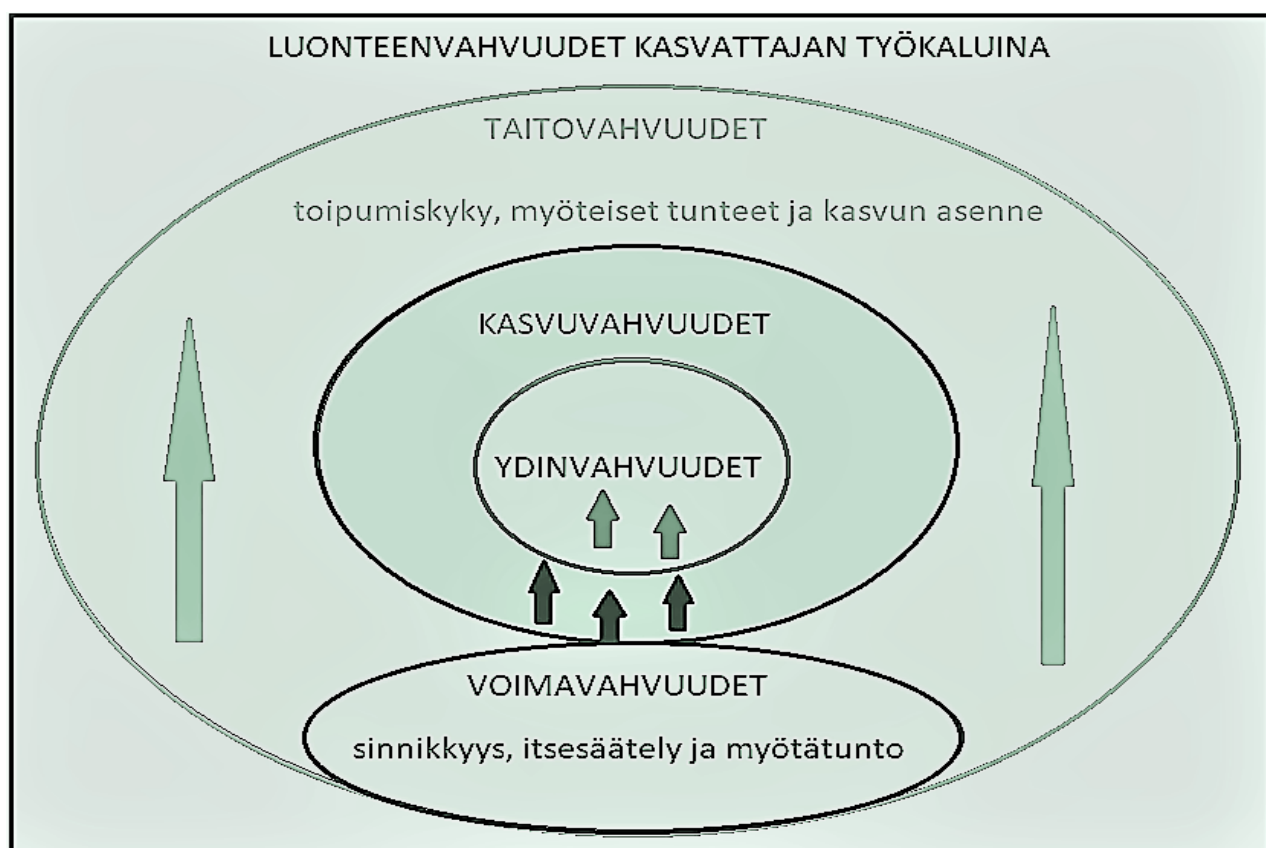
erityistä osaamista, se on kohtaamista, joka eheyttää ihmisen sisimmän ja saa hänet loistamaan. Tunnuksomaisten vahvuksiemme kautta saatamme saada selville, kuinka vahvuksiemme voisi käyttää toisten ihmisten hyväksi. (Saukkola & Laane 2017, 76–77.)

3.3 Vahvuusperustainen kasvatus ja luontevahvuudet

Hyveitä ja luontevahvuuksia on aikaisemmin saatettu pitää luontaisina syntymälahjoina, jotka kuuluvat vahvasti ihmisen persoonallisuuteen. On ajateltu esimerkiksi, että toiset ovat olleet luonnostaan muita luovempia, rohkeampia ja rehellisempiä ihmisiä. Luontevahvuudet eroavat lahjakkuudesta tai kyvyistä kuitenkin siinä mielessä, että ne eivät voi tulla tuhlatuksi käyttämättöminä. Esimerkiksi lahjakkaan muusikon lahjojen ajatellaan menevän hukkaan väärässä ammatissa, mutta ystävällisyyden harvoin mielletään tuhlautuvan. Luontevahvuudet ja hyveet näyttävätkin olevan äärimmäisen kiinnostavia juuri nyt, vaikka oppi on sinänsä vanha. Hyve oli keskeinen käsite jo antiikin moraalifilosofiassa ja korostui erityisesti Aristoteleen (300 eaa.) opetuksissa. Tällä vuosituhanella asia on jälleen ajankohtainen. Uusitalo-Malmivaara (2014) toteaa moniälykkyysteorian luoja, Howard Gardnerin lausuneen, että keskittyminen ihmisen hyveisiin ja vahvuuksiin on eräs tärkeimmistä psykologian alan hankkeista. Tällä viitattiin erityisesti Christopher Petersonin ja Martin Seligmanin urauurtavaan työhön, jonka tuloksena sai alkunsa uusi hyveiden ja luontevahvuuksien tutkimushaara. (Uusitalo-Malmivaara 2014, 63–64, 67.)

Luontevakasvatus on läsnä kaiken aikaa: kuinka puhutaan toisille ihmisille, käyttäytyään ja hallitaan omia tunteita. Kaiken pedagogisen toiminnan lähtökohtana pitäisi olla myönteinen ja rohkaiseva suhtautuminen lapseen. Lämmin tunnetuki aikuiselta ja myötätuntoinen suhtautuminen lapseen mahdollistavat oppimisen ja myös vastoinkäymisistä toipumisen (resilienssi). Hyvän näkeminen kanssaihmisissä, työhön sitoutuminen, huumori ja positiivisten tunteiden arvostaminen vahvistivat työssä jaksamista monella tavalla. Vahvuuspedagogiikan tuominen varhaiskasvatukseen on humaani ja käytännönläheinen pedagoginen tavoite. Se on filosofia, joka antaa kasvattajille uutta voimaa kohdata arjen haasteita. Se on myös työkalupakki, joka vahvistaa kaikkea toimintaa ja oppimista. Vahvuuspedagogiikka tukee lapsen kehitystä ja antaa varhaiskasvattajalle välineitä kohdata jokainen lapsi tämän parhaiden ominaisuuksiensa kautta. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen. 2016, 12, 2017, 65–67.)

Luontevahvuudet voidaan jaotella kolmeen ryhmään (KUVIO 1) eli voimavahvuuksiin, ydinvahvuuksiin ja kasvuvahvuuksiin. Jaottelu auttaa meitä vahvuuksien ymmärtämisessä ja opettamisessa. Voimavahvuuksiin kuuluvat sinnikkyys, itsesäätely ja myötätunto. Ne ovat vahvuuksia omiin sisäisiin sankarihetkiimme ja onnistumisen hetkiin. Kasvuvahvuudet taas ovat vahvuuksia, jotka eivät ole aktiivisessa käytössämme kaiken aikaa. Ne ovat paremminkin uusia mahdollisuuksiamme ja asioita, joita yleensä ihailimme muissa ihmisissä. Ne ovat jokaisella yksilöllisiä vahvuuksia. Ydinvahvuudet ovat meissä sitä, mikä tuntuu kaikkein omimmalta. Meidät valtaa innostumisen ja uppoutumisen tunne, kun käytämme tätä vahvuutta. Ydinvahvuutemme ovat kuin silmälasit, joiden kautta katselemme ja koemme maailmaa parhaimmillamme. Myös ne ovat jokaisella henkilökohtaiset. Voimavahvuudet, kuten esimerkiksi myötätunto, saavat aikaan meissä toipumiskykyä ja myönteistä maailmankuvaa. Voimavahvuudet vahvistavat asennettamme selviytyä sekä itsemyötätuntoa, joka on tärkeä osa kykyämme toipua vastoinkäymisistä. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 76–79.)

KUVIO 1. Luontevahvuudet kasvattajan työkaluina (mukaillen Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 79)

3.4 Vahvuusperustaisen pedagogiikan keskeisimmät hyödyt

Vahvuusperustaisen pedagogiikan tavoitteena on tuoda jokainen lapsi tietoiseksi omista kyvyistään, niin että jokainen voi kokea olevansa hyväksyty ja hyvä jossakin. Varhaiskasvatus voi auttaa lapsia löytämään potentiaalinsa ja vahvuutensa. Tällä tarkoitetaan todellisiin havaintoihin perustuvaa vahvuuksien esiin nostamista. Vahva luonne tarkoittaa yleisen käsitysten mukaan onnellisuutta, ja sillä ajatellaan olevan yhteys moniin luontevahvuuksiin, kuten luovuuteen, sosiaalisuuteen, sinnikkyuteen. Kannustamalla ja tukemalla lapsille luodaan ennaltaehkäiseviä valmiuksia saavuttaa ehjä minäkuva, parannetaan mielen kimmoisuutta ja resilienssiä, joita tarvitaan etenkin elämän pettymysten ja vaikeiden hetkien kohtaamisessa. Kannustavalla palautteella mahdollistaan lapsen omien luontevahvuuksien löytymisen. Kun lapsi oppii nauttimaan esimerkiksi sinnikkään työnteon tuloksista, nämä elämäntaidot edistävät myönteistä kehitystä kauas tulevaisuuteen. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 9–10.)

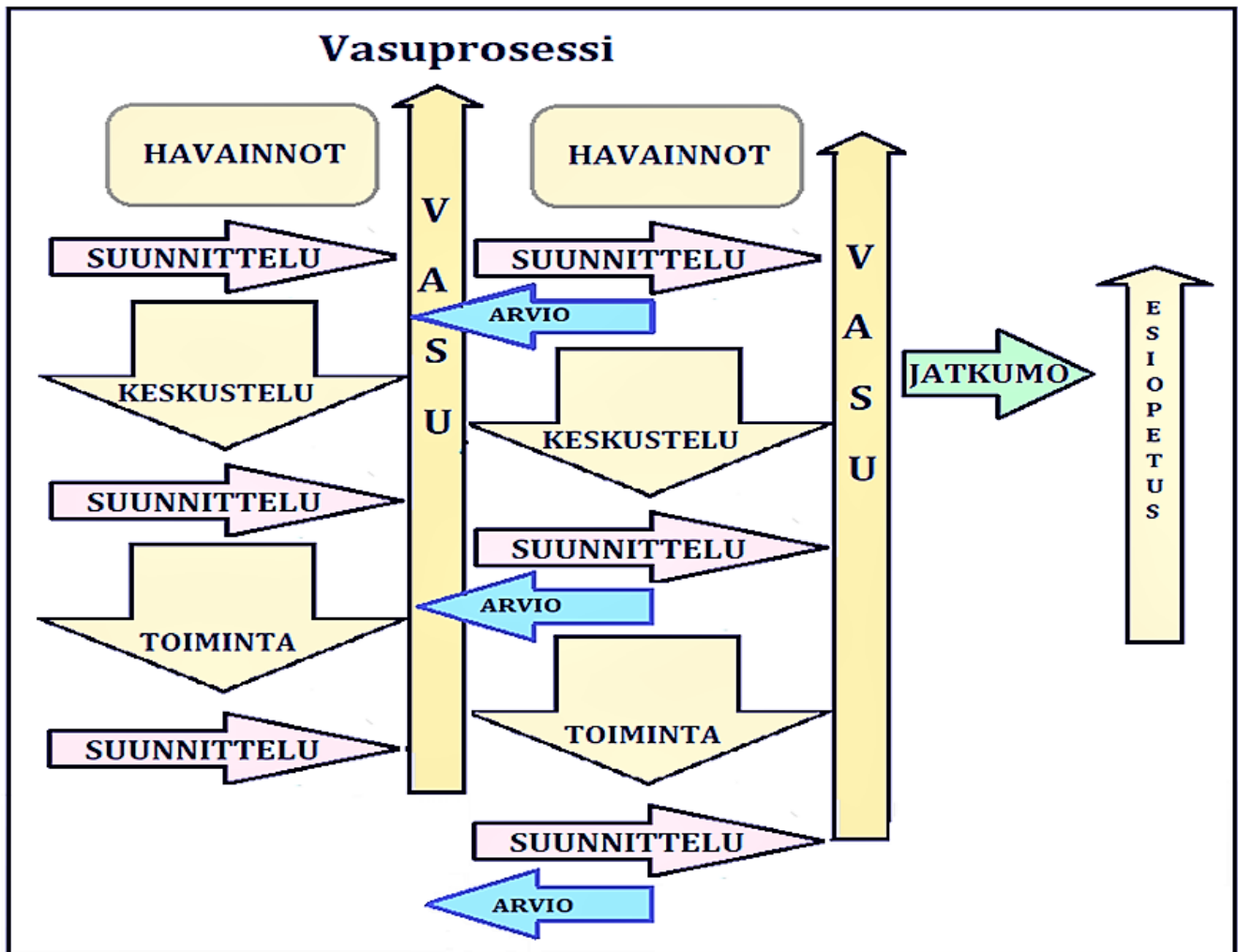
3.5 Varhaiskasvatuksen pedagogiikka ja dokumentointi

Lapsen vasuun kuvataan lapsen vahvuuksia, mielenkiinnon kohteita sekä mahdollisia tuentarpeita. Kohderyhmään kuuluvan lapsen toiminnasta ja kehityksestä kirjataan vasuihin tietoa pedagogiikan suunnittelun tueksi myös projektin näkökulmasta, ja tietojen pohjalta työskentelytyötapoja muokataan lapsen kiinnostuksen ja tarpeen mukaisesti. Vasuun kuvataan lapsen kehitys, millä tavalla lasta on tuettu ja mitä tuloksia sillä on saatu aikaan. Kun tehdään arviointia esimerkiksi projektiin osallistuneen lapsen tilanteesta, arvioidaan, kuinka onnistuttiin lapsen tukemisessa ja millä tavalla lapsen kanssa voidaan jatkossa edetä. Myös vahvuusperustaisen pedagogiikan projekti on osa vasuprosessia (KUVIO 2) lapsen näkökulmasta.

Vahvuusperustainen pedagogiikka jäänee pysyväksi osaksi Touhula Varhaiskasvatuksen työmenetelmiä. Projektin aikana kehittämistyö näkyi havainnointina ja tavanomaisena normien mukaisena dokumentointina päiväkodissa. Kunnassa, jossa päiväkotit sijaitsee, on käytössä sähköiset dokumentointialustat. Tällä kertaa kuvallista dokumentointia ei projektin interventioista tallennettu, koska osa huoltajista ei myöntänyt lapselle kuvauslupaa. Projektin tapahtumista ja sisällöistä huoltajia informoitiin TouGo-viestinnässä, jonne huoltajille lähetettiin yhteenvedot (LIITE 2) projektin pienryhmäohjauksista jokaisen intervention jälkeen. Yhteenvetokirjeessä mainittiin myös seuraavalla kerralla käsiteltävä teema. TouGo on mobiililaitteella toimiva sovellus huoltajien ja päiväkodin väliseen viestintään, mikä tukee myös huoltajien osallisuutta lapsen arkeen.

Pedagogisen dokumentoinnin tarkoitus on tuottaa tietoa muun muassa lasten kiinnostuksen kohteista, kehityksestä ja tarpeista sekä lapsiryhmän toiminnasta monipuolisesti ja nämä tiedot ovat kaiken suunnittelun perusta. Tämän informaation avulla henkilöstö oppii tuntemaan lasta yksilönä sekä ymmärtämään esimerkiksi lasten välisen vuorovaikutuksen luonnetta. Tietoa hyödynnetään työtapojen, toiminnan tavoitteiden, menetelmien ja sisältöjen muokkaamisessa lasten kiinnostusta ja tarpeita vastaavaksi. Valokuvien, piirrosten tai henkilöstön havainnoinnin avulla voidaan tarkastella heidän kehitystään ja oppimistaan. Pedagogisen dokumentoinnin avulla arvioidaan lapsen kehitystä ja tuen tarpeita ja toteutetaan varhaiskasvatusta lapsilähtöisesti (Opetushallitus 2016, 37.)

Opetushallituksen (2017) julkaisemassa Uudistuva lapsen vasu -videotallenteessa painotetaan uuden varhaiskasvatussuunnitelman suurimman muutoksen entiseen verrattuna olevan dokumentoinnissa. Lapsesta kirjataan vasuun tietoa pedagogiikan suunnittelun tueksi. On nähtävä, minkälaisia pedagogisia tarpeita lapsella tämän yksilöllisen tiedon pohjalta on ja mitä se tarkoittaa pedagogiikan kannalta. Vasuun kuvataan tarkasti, millä tavoin lasta tuetaan hänen tarpeissaan ja miten varhaiskasvattaja toimii lapsen kanssa eri tilanteissa. Kun tehdään arviointia, arvioidaan sitä, kuinka suunnitelmissa ja toiminnassa on onnistuttu lapsen tukemiseksi ja millä tavalla varhaiskasvattajien toimintaa tulee edelleen kehittää. Opetushallituksen (2017) verkkojulkaisussa kuvataan varhaiskasvatussuunnitelmaa jatkuvaksi, koko lapsen varhaiskasvatuksen ajan kestäväksi prosessiksi ja jatkumoksi (KUVIO 2). Lapsen ja vanhempien osallisuus varhaiskasvatussuunnitelmassa ovat keskeisiä asioita. Sen lisäksi, että lasta kuullaan, on lapsen mielipide myös otettava huomioon suunnittelussa. Varhaiskasvatushenkilöstön vastuulla on etsiä sopivat keinot lapsen näkökulmien selvittämiseksi ja ymmärtää erilaista, myös nonverbaalista viestintää. Yhteistyö lapsen, tämän huoltajien ja moniammatillisen työryhmän kanssa on olennainen osa onnistunutta varhaiskasvatusta.

KUVIO 2. Vasuprosessi (mukaillen Heiskanen 2017)

3.6 Kehittämistyö ja uudistunut lapsen vasu

Kehittämistoiminta voi parhaimmillaan olla koko organisaation toimintamallien kehittämistä. Kehittämistyön tarkoituksena on aina aikaan saada muutos, ja se tavallisesti vaatii entisten toimintamallien kyseenalaistamista ja kriittistä reflektointia. On myös tarkasteltava, missä muutostarve on ja mitkä osa-alueet muutosta erityisesti kaipaavat. Jotta saadaan oikea vastaus, on tärkeää sisäistää haluttu lopputulos. Kun varhaiskasvatuksessa työn keskiössä on lapsi, täytyy tarkastella omaa työpanosta suhteessa koko yhteisön antamaan varhaiskasvatukseen. Minkälaista ammattitaitoa ja laatua työyhteisö tarjoaa asiakkaalleen? Kehittäminen edellyttää siis aina kriittistä oman työn reflektointia ja havaintoa muutoksen

tärkeydestä. Työelämässä muutos etenee usein hitaasti, koska uuden opettelun sijaan koetaan helpomaksi toteuttaa entisiä työtapoja ja ajatella, että näin on aina toimittu. (Parrila, Fonsén, Heikka & Soukainen 2016, 175–176.)

Projekti, joka toteuttaa ja kehittää vahvuusperustaista kasvatusta päiväkodin kontekstissa, on erityisen ajankohtainen elokuussa 2017 voimaan tulleen paikallisen lapsen varhaiskasvatussuunnitelman näkökulmasta. Opetushallitus antoi vuonna 2016 valtakunnallisen määräyksen varhaiskasvatuslain perusteella, jonka mukaan paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat oli laadittava ja otettava käyttöön 1.8.2017 mennessä. Touhula Varhaiskasvatuksen varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu paikalliset erityispiirteet huomioon ottaen. Kempeleen kunnan varhaiskasvatussuunnitelman (2017) mukaan lapsen osallisuuden ja oman arvioinnin lisäämiseksi on kunnassa kokeiltu Iloisen oppimisen taloa, joka on eräänlainen visuaalinen työkalu. Siinä toiminnan suunnittelua ja toteuttamista ohjaavat erilaiset osaamisen ja oppimisen alueet. Iloisen oppimisen talossa sidosryhmille selkiytyvät ryhmän ja jokaisen lapsen henkilökohtaisen kehityksen taidot ja tavoitteet. Kukin lapsi arvioi omia vahvuuksiaan ja osaamistaan aikuisen kanssa yhdessä. Arvioinnissa väritetään lapsen Iloisen Oppimisen Talossa olevia henkilökohtaisia tavoitteita. Värittämisen kautta myös vanhemmat ovat ajan tasalla lapsensa oppimisen ja kehityksen vaiheista.

Kouluelämässä ja nyt myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on paikallisissa vasuissa tehty muutoksia, joissa lasta, hänen kasvuaan ja oppimistaan on lähdetty tukemaan myönteisessä, onnistumisia painottavassa ilmapiirissä. Lapsi on edelleen keskiössä, mutta aikaisemman ongelmakeskeisen ajattelun sijaan lapsen halutaan loistavan siinä, missä hän on hyvä. Lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet. Lapsen vasuun kirjataan lapsen kiinnostuksen kohteet, ja niiden pohjalta tehdään jatkuvaa arviointia ja suunnittelua sekä pidetään vasukeskustelut tarpeen mukaan. Lapsen ja huoltajien osallisuus, yksilöllisyys sekä lapsen vahvuuksien hyödyntäminen kulkevat pääajatuksena läpi lapsen vasun. Samalla ydinajatuksena voidaan nähdä lapsen vahvuuksien valjastaminen oppimisen tueksi, motivaation nostajaksi ja oppimisen kohteeksi. (Opetushallitus 2017.)

4 PROJEKTIN TOTEUTUS

Projektin aloituspalaveri työelämänohjaajan ja päiväkotiryhmän henkilöstön kanssa pidettiin maanantaina 19.3.2018 Touhula Varhaiskasvatuksen päiväkodissa. Tutkimuslupahakemus allekirjoitettiin ja projektin käytännön osuuden ohjauspäivät lyötiin lukkoon siten, että viimeinen interventio sovittiin pidettäväksi 11.4.2018 keskiviikkona. Myös huoltajille lähetettävät lupakirjeet (LIITE 1) lasten osallistumisesta projektiin saatiin matkaan vielä saman päivän aikana. Tulevista pienryhmätuokioista jätettiin henkilökunnalle kirjalliset suunnitelmat tutustuttaviksi, sillä palaverissa oli paikalla vain osa henkilöstöstä. Ennen interventioita keskusteltiin ryhmän varhaiskasvattajien kanssa pienryhmäohjauksen etenemisestä ja tavoitteista. Huoltajilta saatiin luvat lasten projektiin osallistumiseen ajoissa.

4.1 Interventiot kohderyhmän lapsille

Uusitalo-Malmivaaran mukaan (2014, 63–64) pienten lasten luonteenvahvuuskasvatus on helpointa aloittaa niin, että lapset opettelevat tunnistamaan toistensa vahvuuksia. Fiktiiviset, kuvitteelliset satuhahmot tarjoavat tähän sopivaa materiaalia: esimerkiksi sadun hahmojen osoittamat vahvuudet, kuten rohkeus tai ystävällisyys. Vahvuussanaston ja luonteenvahvuuksien opetteleminen ohjaavat yksilöä parhaaseen toimintakykyyn. Kun tunnemme vahvuutemme, havaitsemme vahvuuksia myös muissa ihmisissä ja jätämme heikkoudet vähemmälle huomiolle. Projektin päiväkotiryhmässä, josta kohderyhmä valittiin, on päivästä riippuen ollut noin parikymmentä lasta. Lapset olivat erilaisissa kehitysvaiheissa esimerkiksi kielellisen kehityksensä ja tunne-elämän kehityksensä osalta. Pienimmät lapset opettelivat vasta puhumaan, kun taas jotkut lapset olivat jo kognitiivisilta taidoiltaan pidemmälle edistyneitä. Projektin alkaessa opiskelijan kohderyhmään valittiin henkilöstön opastuksella kuusi lasta, joiden arveltiin hyötyvän eniten interventioista. Pienryhmäohjauksen aikana lasten kanssa keskusteltiin sekä opeteltiin huomaamaan ja sanallistamaan luonteenvahvuuksia itsessä ja toisissa. Se onnistui parhaiten fiktiivisten satuhahmojen kautta.

Lapsiryhmät ovat yksilöllisiä kuten lapsetkin. Ensimmäistä interventioita toteutettaessa havaittiin, että vahvuusperustaisen kasvatuksen Huomaa hyvä! -materiaalit eivät toimineet kohderyhmän kanssa samalla tavalla kuin materiaalin perusteella hieman isompien lasten pienryhmäohjauksessa. Pienten lasten palaute oli rehellistä ja suoraa, ja pienryhmäohjauksen aikana päästiin heti näkemään, mikä toimi ja mikä ei. Opinnäytetyöntekijä reagoi lasten palautteeseen aina heti. Suunnitelmia sovellettiin kohderyhmälle

sopiviksi ottaen huomioon heidän kehitysvaiheensa ja kognitiiviset taitonsa kuitenkin siten, että positiivinen pedagogiikka ja luontevahvuusajattelu kantoivat läpi projektin. Näiden kokemusten pohjalta laadittiin henkilökunnan käyttöön projektin käytännön opas vahvuusperustaisen pedagogiikan soveltamiseen 3–4-vuotiaiden pienryhmäohjauksessa. Opas on kuvitettu ja tekstitetty opinnäytetyöntekijän projektia varten kirjoittamalla saduilla. Sadut kirjoitettiin interventioihin tutkimusryhmän 3–4-vuotiaille lapsille mielenkiintoa ylläpitämään ja helpottamaan vahvuusperustaisen pedagogiikan viestin ymmärtämistä.

4.1.1 Ensimmäinen interventio: Ystävällisyys

Ensimmäinen käsiteltävä luontevahvuus oli ystävällisyys. Ennen intervention (pienryhmätuokio) aloitusta opiskelija ja lapset tutustuivat toisiinsa pöydän ääressä jutellen ja sen jälkeen oli hyvä lähteä yhdessä tuumin tekemään interventio. Työelämän ohjaaja kertoi pienryhmätuokion alussa, että lapset saavat ryhmään osallistumalla auttaa aikuisten koulussa opiskelevaa Kirsiä tekemään koulutehtävän. Aloituksena opinnäytetyöntekijä luki Huomaa hyvä! -kirjasta ensimmäisen sadun. Tämän jälkeen puhuttiin yleisesti vahvuuksista ja siitä mitä niillä tarkoitetaan. Lapset eivät ymmärtäneet vahvuuskäsitettä muuten kuin fyysisenä vahvuutena, joten sanalle lähdettiin etsimään uusia merkityksiä kysymällä: ”Missä asiassa sinä olet taitava?” ja ”Mitä sinä tykkäät tehdä?” Lapset saivat vastata vuorotellen. Jos joku ei löytänyt omaa vahvuuttaan, hän sai aikaa miettiä ja palata myöhemmin asiaan. Se näyttikin toimivan. Vahvuuksia löytyi mietinnän jälkeen mukavasti:

- Pidän leikkimisestä
- Olen hyvä ratsastamaan hevosella
- Olen hyvä herkuttelemaan
- Tykkään pelata jalkapalloa
- Olen hyvä laittamaan sukkia jalkaan

Kun vahvuuksia oli löydetty itsestä, kokeiltiin vielä löytää niitä kohderyhmän toisista lapsista. Myös kavereista löydettiin paljon vahvuuksia ja niistä keskusteltiin. Välillä juttelut lähtivät harhailemaan, mutta takaisin asiaan päästiin muistuttamalla puheenvuoroista. Vahvuustermi alkoi käsitteenä hahmottumaan lapsille. Lasten kanssa keskusteltiin ystävällisyydestä. Minkälainen vahvuus on ystävällisyys ja mitä se ei ole. Todettiin, että on ystävällistä auttaa muita, leikkiä toisten kanssa ja ”alkaa” kaikkia. Opinnäytetyöntekijä kysyi, miltä tuntuu, kun sinulle ollaan ystävällisiä tai sinä olet ystävällinen toiselle.

Todettiin, että siitä tulee hyvä mieli. Lapset toivat esiin myös, että lyöminen ei ole ystävällistä, eikä muriseminen. Päälle yskiminen oli myös lasten mielestä epäystävällistä.

Intervention satuhetkestä voitiin päätellä, että kirjasta luettu satu oli kohderyhmälle hiukan liian vaikeasti seurattava, mikä näkyi pienenä levottomuutena. Seuraavaan interventioon oli suunniteltava satuhetki toisin. Todettiin, että satu kannattaa kertoa lyhyesti, omin sanoin ja kuvien avulla konkretisoiden. Ensimmäiselle kerralle opinnäytetyöntekijä oli jättänyt aikatauluun pelivaraa nähdäkseen intervention etenemisen ja juuri tämän lapsiryhmän tavan toimia ja ryhmäytyä. Koska aikaa oli vielä jäljellä, ideoitiin leikki, jossa voitiin osoittaa ystävällisyyttä toinen toisillemme. Huoneen keskelle tehtiin yhdessä mielikuvituslumiukko ja tietysti suurten lumipallojen nostamiseen paikoilleen tarvittiin auttamista. Kun lumiukko oli valmis, arvioitiin yhdessä ystävällistä toimintatapaa ja onnistunutta yhteistyötä. Tuokion loppuksi improvisoitiin vielä kauppaleikki, jossa kohteliaat ”kiitos” ja ”ole hyvä” -sanat kuultiin ystävällisen kauppaleikin aikana useita kertoja. Interventiossa päästiin tavoitteeseen, sillä lapset olivat ymmärtäneet ystävällisyys-sanan merkityksen käsitteenä ja vahvuutena. Luontevahvuus on vaikeampi käsite, mutta siihen palattiin useasti projektin aikana. Seuraavaan interventioon lapsia varten tehtiin hymiöitä palautteen antamiseen.

Kun lasta kohtaan käyttäytyään ystävällisesti ja kannustavasti, lapsen minäkäsitys kehittyy suotuisasti ja lapsi oppii myös ystävällisen sisäisen puheen itsensä kanssa. Kun lapsi jo varhain oppii ystävällisyyteen, hän saa myöhemminkin osakseen hyvätahtoisuutta ja arvostusta muilta ihmisiltä. Toisen ihmisen ystävällinen koskettaminen, emotionaalinen tuki ja myötätuntoinen käyttäytyminen hellivät aivojamme. Tiedetään, että vaikkapa rahan antaminen sitä kipeästi tarvitsevalle palkitsee enemmän kuin sen itsekäs käyttö. Jos esimerkiksi työyhteisössä autetaan ja tuetaan toisia, se saa aikaan auttamisilmion samoissa ihmisissä myös työn ulkopuolella. Päiväkotien on mahdollista vaalia entistä yhteisöllisempää ja myötätuntoisempaa toimintakulttuuria. Ystävällisyys tarttuu ja jo pelkän ystävällisen teon näkeminen lisää hyvinvointia ja synnyttää halun itsekkin tehdä hyviä asioita. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 210–211.)

Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen (2016, 78) mukaan ydinvahvuudet ovat jokaisen yksilöllinen tapa ajatella ja toimia. Ydinvahvuuden käyttäminen on vaivatonta, ja se tuntuu omalta ja itselle luontevalta. Kohderyhmän lasten ydinvahvuuksista oli nähtävissä pilkahduksia jo projektin alkaessa. Lasten luontainen uteliaisuus, sosiaalinen älykkyys, luovuus, huumorintaju, ystävällisyys ja harkitsevuus nousivat esille eri lasten ominaisuuksina, kun tutustuimme toisiimme jutellen ennen interventioita.

4.1.2 Toinen interventio: Rohkeus

Toinen interventiossa käsiteltävä luontevahvuus oli rohkeus. Interventio aloitettiin tervehdyksellä, ja opinnäytetyöntekijä kiitti lapsia edellisestä tuokiosta. Intervention aluksi kerrottiin omin sanoin uusi vahvuussatu. Tällä kertaa satua ei luettu kirjasta, vaan edellisen intervention kokemuksen perusteella opinnäytetyöntekijä oli kirjoittanut sadun itse. Satuun sisällytettiin ensimmäisen intervention ystävällisyys ja toisen intervention rohkeus käsitteinä ja luontevahvuuksina. Samalla saatiin vanhan kertausta ja uutta asiaa mukaan. Itse kirjoitettu satu oli menestys, ja se kuunneltiin mielenkiinnolla eläytyen alusta loppuun saakka. Pienryhmäohjauksen tueksi opinnäytetyöntekijä oli ensimmäisen tuokion satua mukailleen piirtänyt seinälle värikuvan, joilla voitiin konkretisoida kertomusta ja tuokion kulkua. Sadun kerronnan jälkeen syvennyttiin tarkemmin rohkeuteen. Pohdittiin, mikä on rohkeaa ja mikä ei ole. Rohkeusasioita ei ollut heti helppo löytää, mutta pian todettiin, että rohkeaa voi olla:

- puolustaa kaveria
- sanoa ei
- olla tekemättä huonoja juttuja, vaikka joku yllyttäisi
- uskaltautua tekemään uusia asioita
- maistaa uutta ruokaa

Seuraavaksi teimme supersankarin rohkeustehtävän. Kaksi aikuista piti paperia ja lapset hyppäsivät vuorotellen korokkeelta paperin läpi lattialle. Kaikki osallistuiivat ja nähtiin rohkeita suorituksia! Kertaamisen aikana muisteltiin ystävällisyyden merkitystä ja nyt tuli uutena sanana rohkeus. Seuraavaan interventioon opinnäytetyöntekijä suunnitteli uusia aktiviteetteja ja sisältöä sadun lisäksi. Sadun kerrontaa pyrittäisiin elävöittämään näyttämällä lapsille piirroksia kerronnan aikana. Lasten osallisuutta voitaisiin myös lisätä siten, että he saisivat enemmän olla itse tuottamassa sisältöä intervention kulkuun. Rohkeus-interventiossa päästiin tavoitteeseen.

Elämä on mielekästä, jos on uskallusta kokeilla ja oppia uusia asioita. Usein pelot pidättelevät tai jopa estävät meitä elämästä sellaista elämää kuin haluaisimme. Rohkeutta on monenlaista ja joskus on myös hyvä kyseenalaistaa tekemisiään ja ymmärtää, milloin kannattaa toimia ja milloin ei. Joku, joka uskaltaa kiivetä korkealle vuorelle, saattaa pelätä jutella uusille ihmisille. Rohkeaa on myös kieltäytyä tekemästä jotakin, mihin ei tunne olevansa valmis. Rohkeus on siis sosiaalista kielitaitoa ja tarkoittaa ihmisille eri asioita. Lapset ovat temperamentiltaan hyvin erilaisia. Esimerkiksi ekstrovertille kaikenlainen puhuminen ja esiintyminen voi olla helpompaa ja introvertti tarvitsee ryhmän tukea ja paljon rohkaisua. Usein ihailimme muiden ihmisten ominaisuuksia, kuten rohkeutta tai sopeutuvaisuutta erilaisiin tilanteisiin.

On ihmisiä, jotka kykenevät olemaan kaikkialla kuin kotonaan, ja haluaisimme ehkä olla samanlaisia ilman taipumusta jännittämiseen. Se, mikä voi olla toiselle ydinvahvuus, voi olla toiselle kasvuvahvuus. Rohkeus on monelle kasvuvahvuus, joka on houkuteltava esiin. Tämä vaatii ponnistelua, mutta kun kasvuvahvuus onnistutaan kutsumaan esille, tunne on palkitseva ja kasvuvahvuus avaa uusia ovia elämään. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 75, 79, 175–176.)

4.1.3 Kolmas interventio: Itsesäätely

Kolmas interventio käsitteli itsesäätelyä. Opinnäytetyöntekijä aloitti pienryhmäohjauksen kiittämällä lapsia edellisestä tuokiosta. Intervention aluksi lasten kanssa kerrattiin uusien piirroskuvien avulla aikaisempia satujen tapahtumia ja sisältöjä. Intervention aikana pohdittiin, miten luontevahvuus eroaa fyysisestä vahvuudesta. Luontevahvuuksia kuvattiin ihmisen sisäisenä voimana tai vahvuutena, jota meissä kaikissa on sydämessä ja mielessä. Aihe ei ole helppo 3–4-vuotiaiden ymmärtää, mutta kun käsitettä käytiin läpi sadun ja esimerkin avulla, sen merkitys kirkastui. Itsesäätelystä myös juteltiin ja etsittiin esimerkkejä omasta elämästä sekä erilaisista tilanteista päiväkodin maailmassa. Pian lapset toivoivat leikkimistä, ja opiskelija olikin varannut interventioon useampia leikkejä, joissa itsesäätelyä voitiin harjoitella. Leikeissä odotettiin omaa vuoroa ja osallistuttiin erilaisiin tehtäviin. Leikkien suosio oli silminnähettävissä, ja jotkut leikit olikin leikittävä useampaan kertaan. Seuraavaa interventiota suunniteltaessa oli huomioitava, että kertauksen tulee olla lyhyt.

Itsesäätely kuuluu sinnikkyuden ja myötätunnon ohella voimavahvuuksiin, joita voidaan kuvata myös mahdollistajiksi. Niiden avulla voimme sankaroitua ja olla parhaimmillamme. Sinnikkyys ja itsesäätely esimerkiksi ovat yksilön kasvun ja kehittymisen voimavahvuuksia. Itsesäätelykyky lienee ihmisen psyyken tärkeimpiä sopeutumismekanismeja. Itsesäätelyä voidaan pitää arjen voimatyökaluna, jota voisi ajatella aivojen toimintakeskuksena tai lihaksena, jota voi harjoittaa. Päiväkodissa lapset joutuvat tekemään paljon töitä muun muassa oman stressin säätelyn kanssa ja tekemään asioita sovitulla tavalla. Itsesäätely ei ole kuitenkaan yhtä kuin totteleminen tai sääntöjen noudattaminen, vaan pikemminkin se on kykyä asettaa tavoitteita ja arvioida omia suorituksia. Hyvät itsesäätelytaidot vaikuttavat yleensä positiivisesti lapsen minäkuvaan, koska niiden avulla hän voi kokea onnistumisia tärkeissä sosiaalisissa suhteissaan ja sulautua helpommin osaksi ryhmää. Jos lapselta puuttuvat itsesäätelytaidot, ulkopuoliset voivat pitää häntä uhmakkaana ja aggressiivisena. Vaikka itsesäätely on yksi toivotuimpia vahvuuksia aikuisillakin, ihmiset kuitenkin arvioivat heillä itsellään olevan sitä vähiten kaikista vahvuuksista. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 77, 108–109, 2017, 63.)

Itsesäätely on myös tunteiden säätelyä. Tunteiden säätely on tapa vahvistaa itsellemme myönteisiä tunteita ja lievittää kielteisiä. Tunteiden säätely ja tunteiden hallinta (emotion control) eivät ole täsmälleen sama asia. Aikaisemmin psykologit pitivät tunteen hallitsemista vain käyttäytymisen hillitsemisenä. Nyt tunteiden säätelyn yhteydessä on ymmärretty hyödyllisten tunteiden tuottaminen ja vahvistaminen sekä avoimemman ja joustavamman tunne-elämän mahdollisuus. Perusta tunteiden säätelykyvyille luodaan jo lapsen ensimmäisten elinvuosien aikana. Tunteiden säätely on tärkeässä roolissa yksilön hyvinvoinnin ja lähimmäisten hyvinvoinnin tuottajana. (Kokkonen 2017, 9, 11, 24.)

Kolmas interventio oli tähän saakka opettavaisin ja mieleenpainuvin. Kohderyhmässä oli jo havaittavissa ryhmäytymistä. Kun edellisen intervention aihetta kerrattiin kuvien avulla, ryhmän ehkä vilkkain lapsi kertoi seikkaperäisesti edellisen rohkeussadun tapahtumat ja kuvaili sadussa esiintyneet tunnetilat. Muut kuuntelivat hiljaa tai antoivat asiallisia välikommentteja. Toinen kannustava esimerkki oli interventiotilannetta aikaisemmin erittäin paljon jännittäneen lapsen ilo, vapautuminen ja osallistuminen tuokioihin täydellä innostuksella. Asia yllätti opinnäytetyöntekijän, etenkin kun muutos tapahtui näin nopeasti. Tämä sai todella pohtimaan, että tämänkaltaisella pienryhmäohjauksella on paikkansa varhaiskasvatuksessa. Itsesäätelyä on myös pelon tunteen ja stressitilan voittaminen yhteisessä hetkessä. Johtopäätöksenä voidaan ajatella, että kannustava ja arvostava puhe on rohkaissut lasta vapautumaan ja luottamaan siihen, että tilanteeseen voi tulla turvallisella mielellä ja että hänet hyväksytään. Itsesäätely-interventiossa päästiin tavoitteeseen.

Tärkeintä lapsen kohtaamisessa on sävy, jolla lapselle puhutaan, sekä aito kiinnostus. Tavanomainen keskustelu, kuten vastavuoroinen juttelu, kysyminen ja kuunteleminen kuuluvat niin lasten kuin aikuisenkin väliseen vuorovaikutukseen. Lapsi kokee myös aikuisten kännykän käyttämisen keskustelun aikana haittaavana. Jotta lapsi saa tarvitsemansa arvostuksen kokemuksen, on aikuisen pystyttävä katsekontaktiin ja olemaan täysin läsnä lapsen kanssa. Arvostava viestintä on myös sitä, että aikuinen ei haastavassakaan tilanteessa (esim. lapsen kiukku) käyttäydy lasta kohtaan huonosti malttinsa menettäen tai mitätöiden. Lapselle pieni kehu ja kiitos ovat hyvin merkityksellisiä asioita. Se vahvistaa lapsen motivaatiota ja yrittämistä. Lapsen on tärkeää saada kokea, että hän on arvokas ja hänet hyväksytään omana itsenään, sellaisena kuin hän on. Olipa tilanne mikä tahansa, lapsen kokemusta tai tunteita ei pidä koskaan vähätellä. Ne asiat, jotka huomaamme ja mitä kommentoimme, ovat tärkeitä. Kaikki se, mihin kiinnitämme huomiomme, lisääntyy hyvässä ja pahassa. Sen vuoksi kannattaakin huomioida myönteisiä asioita. (Saukkola & Laane 2017, 18, 72–73.)

4.1.4 Neljäs interventio: Huumorintaju

Neljännän intervention aihe oli huumori. Lapset olivat innokkaita näkemään uuden sadun piirroskuvan. Ennen uuden sadun kertomista käytiin läpi edellisten interventioiden sisältöä. Tällä kertaa kertaus toteutettiin siten, että lapset saivat kukin vuorollaan kertoa seinällä olevista piirroksista aikaisempia tapahtumia. Samalla muisteltiin yhdessä vahvuussanoja, joita saduista ja tapahtumista nousi esille. Lapset muistivat hyvin tarinat ja niiden sisällöt. Usein vahvuussanat tulivat mieleen vasta hieman avustettuina, mutta kun ne sanottiin ääneen, oivallus sytytti tuikkeen lasten silmissä. Uusi tarina käsitteli huumoria ja sai lapset nauramaan ääneen jo sadun kertomisen aikana. Sadun tueksi seinälle kiinnitettiin uusi kuva. Sitten lasten kanssa pohdittiin huumoria, itselleen nauramisen taitoa ja sitä, minkälainen vahvuus huumori on. Muisteltiin myös hauskoja tapahtumia ja tilanteita, mitä lapsille oli sattunut. Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen (2016, 78) mukaan tarkastelemme maailmaa henkilökohtaisten ydinvahvuuskiemme kautta. Huumorintaju on monella ihmisellä niin sisäänrakennettu asia, että on suhteellisen helppoa huomata, milloin kysymyksessä on ydinvahvuus. Näin oli myös kohderyhmämme lapsilla. Huumori tuli esille useiden lasten puheessa ja käyttäytymisessä aivan ensimmäisestä interventiosta alkaen.

Sadun ja juttelemisten jälkeen oli jälleen leikin vuoro. Opinnäytetyöntekijä oli varannut interventioon pari uutta leikkiä, joista ehdoton suosikki oli leikki, jossa naurua käynnisteltiin moottorisahan tapaan. Lapset ja ohjaajat nauroivat lopulta ihan yrittämättä. Huumorituokio oli ehdottomasti pidetyin tähän saakka järjestetyistä interventioista. Lopulta lapset pysyivät vielä muutamia aikaisempia suosikkileikkejään leikittäviksi. Oli hienoa nähdä jälleen, kuinka lapsi, joka oli yleensä sivustakatsoja, oli innolla mukana näissä interventioissa kommentoimassa ja leikkimässä. Kohderyhmän lapsista monet olivat varsin vilkkaita, ja välillä jouduttiin muistuttamaan itsesäätelystäkin. Vilkkain lapsi saatiin keskittymään asiaan, kun ryhmää ohjannut opinnäytetyöntekijä muistutti, miten hienosti hän oli viimeksikin osannut kertoa saduista muille. Tämä lapsi oli selvästi ydinvahvuutensa äärellä kertoessaan muille satua muistaen jokaisen yksityiskohdan. Hyvän huomaaminen todettiin toimivaksi aidossa ympäristössä!

Huumorintajua on mahdollista kehittää itsessään ja huumorilla on tärkeä rooli myös elämän vaikeuksien sietämisessä. Huumorintaju kehittyy sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, ja nauraminen ja huumori ovat lapselle tärkeä osa sosiaalista leikkiä. Sitä on hyvä vaalia ja opettaa lapselle oman esimerkin kautta. Kyky nauraa itselleen saattaa nostaa ihmisen omien kömmähdystensä yläpuolelle. Huumorin avulla voidaan purkaa jännitteitä, vähentää kritiikkiä ja stressiä sekä lisätä oppimisvalmiuksia. Huumorissa on kysymys myös tilannetajusta. Kaikissa tilanteissa ja kaikista asioista ei tietenkään ole sopivaa laskea leikkiä. Tämä taito on tärkeä osa huumorintajuvahvuutta meillä kaikilla. Huumorintajuisilla ihmisillä

kuvataan olevan sosiaalista älykkyyttä ja itseluottamusta. He ovat usein myös optimistisia ja myönteisiä henkilöitä. Huumori voidaan määritellä muun muassa kognitiiviseksi kyvyksi, elämänasenteeksi tai selviytymisstrategiaksi (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 127–129.)

4.2 Kolmenlaiset luontevahvuudet pedagogisina työvälineinä

Kuten luvussa kolme todettiin, Uusitalo-Malmivaara ja Vuorinen (2016, 77) jaottelevat luontevahvuudet voimavahvuuksiin, ydinvahvuuksiin ja kasvuvahvuuksiin (KUVIO 1). Voimavahvuuksia ovat myötätunto, sinnikkyys ja itsesääätely. Ne luetaan mahdollistajiin, ja niiden avulla saamme sankaroitua ja olla parhaimmillamme. Myötätunto auttaa meitä toimimaan toisten hyväksi ja vahvistamaan sosiaalisia suhteita. Kun ajattelemme toisiamme myötätunnon kautta, voimme kokea yhteenkuuluvuutta muiden kanssa. Sinnikkyys ja itsesääätely taas ovat yksilön kasvun ja kehittymisen voimavahvuuksia. Näiden voimavahvuuksien avulla jaksamme pinnistellä asioiden eteen ja saavuttaa tavoittemme.

Ydinvahvuudet ovat ihmisen yksilöllinen tapa ajatella ja toimia. Ydinvahvuudetkin saavat parhaat puolemmes esille. Ydinvahvuuden käyttämisestä ihminen saa energiaa sen sijaan, että kuluttaisi sitä. Ydinvahvuuden käyttäminen on helppoa, se tulee esille usein eri tilanteissa ja se tuntuu todella omalta. Vahvuuden käyttämiseen on sisäinen motivaatio ja oppiminen tapahtuu helposti sen avulla. Tarkastelemme maailmaa henkilökohtaisten ydinvahvuuksiemme kautta. Ne vaikuttavat arvoihimme, tunteisiimme, käytökseemme ja mihin kiinnitämme huomiomme. Ydinvahvuus tulee esille parhaiten vuorovaikutuksessa, silloin, kun käytämme tietoisesti tätä vahvuutta. Kasvuvahvuudet ovat niitä ominaisuuksia, joita yleensä ihailamme ympärillämme olevissa ihmisissä. Kasvuvahvuudet eivät ole käytössämme aktiivisesti, vaan niitä on kutsuttava esiin, opeteltava ja ne vaativat keskittymistämme. Toisin sanoen joudumme ponnistelemaan saadaksemme ne käyttöön, mutta se kannattaa. Palkkiona ponnistelustamme saamme kasvuvahvuuksien kautta elämäämme uusia mahdollisuuksia. Ydinvahvuudet ja kasvuvahvuudet ovat jokaisella ihmisellä yksilöllisiä, henkilökohtaisia vahvuuksia. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 78–79.)

Ainoastaan voimavahvuudet (sinnikkyys, itsesääätely ja myötätunto) ovat mahdollisia sijoittaa seuraavaan taulukkoon (TAULUKKO 1). Muut kaksi luontevahvuustyyppiä, kuten ydinvahvuus ja kasvuvahvuus, ovat yksilöllisiä ja omanlaisia jokaisella henkilöllä. Sen vuoksi luontevahvuuksien jaottelua on käsitelty tekstissä interventioiden yhteydessä luvussa 4.

TAULUKKO 1. Varhaiskasvatuksen sisällöt ja pienryhmäohjauksen toteutus

VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMISEN PERIAATTEET (SISÄLLÖT)	TOTEUTTAMISTAPA VAHVUUSPROJEKTIN PIENRYHMÄOHJAUKSESSA.
<ul style="list-style-type: none"> - Vahvuudet, kiinnostuksen kohteet - Kielellinen ilmaisu monipuolistuu - Kielellinen muisti, sanasto laajenee - Lapsen osallisuus - Vuorovaikutus, kuulluksi tuleminen 	<p>YSTÄVÄLLISYYS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustuminen - Aloitustarina Huomaa hyvä! -kirjasta - Vahvuussanan määrittely esimerkkien ja leikin kautta - Yhteistyöleikki lumiukon rakentaminen yhdessä auttaen kaveria.
<ul style="list-style-type: none"> - Mielikuvitus - Rohkaistaan lasta toimimaan ryhmän jäsenenä - Pohdinta, vuorovaikutus - Luottamus 	<p>ROHKEUS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ryhmytyminen - Itse kirjoitettu satu ja piirroksset - Vahvuussanan määrittely esimerkkien ja leikin kautta. Paperin läpi hyppääminen
<ul style="list-style-type: none"> - Kärsivällisyys ja maltti - Musiikillinen, sanallinen ja kehollinen ilmaisu - Leikki on oppimiselle merkityksellistä, motivoivaa ja iloa tuottavaa toimintaa, jossa oppivat monia taitoja ja omaksuvat tietoa - Ilmaisun eri muotojen luova yhdisteleminen 	<p>ITSESÄÄTELY → voimavahvuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Edellisten interventioiden kertausta ja muistelua - Itse kirjoitettu satu ja piirroksset - Kiikarointileikki - Kuningasflamingo-leikki laulaen ja liikkuen
<ul style="list-style-type: none"> - Osallisuus leikin suunnitteluun ja toteuttamiseen - Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen - Sosiaaliset taidot ja myönteinen minäkuva - Valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa 	<p>HUUMORI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itse kirjoitettu satu ja piirroksset. - Yhdessä nauraminen, ilo ja rentous. - Vitsejä ja hassuja juttuja lapsilta. - Kokemuksia siitä, milloin oli hauskaa. - Nauramattomuuskilpailu. - Naurujooga-tehtävä. - Kuningasflamingo-leikki.
<ul style="list-style-type: none"> - Leikissä mahdollistetaan epäonnistuminen ja uudelleen yrittäminen - Keskittyminen - Liike <p>(Kempeleen vasu 2017.)</p>	<p>SINNIKKYYS → voimavahvuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itse kirjoitettu satu ja piirroksset - Asioiden opettelemisesta kokemuksia - Pingispallon kuljettaminen lusikassa, taitoa ja tasapainoa - Kuningasflamingo-leikki - (sinnikkyys -interventio jouduttiin jättämään pois opinnäytetyöstä aikataulumuutoksen vuoksi)

5 PROJEKTIN ARVIOINTI

Tässä luvussa on kerrottu vahvuusperustaisen pedagogiikan projektin tulokset, tiivistelmä työelämän-ohjaajan palautteesta sekä opiskelijan itsearviointi.

5.1 Aikataulun arviointi

Projektisuunnitelman esittämisestä suunnitelman lopulliseen hyväksymiseen kului aikaa odotettua enemmän. Alun perin interventiot päiväkodissa oli tarkoitus aloittaa tammi-helmikuussa, mutta projektin aloitus siirtyi maaliskuulle. Tästä johtuen alkuperäiseen projektisuunnitelmaan tehtiin muutoksia siten, että erilliset kertaustuokit päätettiin jättää pois. Edellisen intervention kertaus toteutettiin aina uuden intervention aluksi. Jotta opinnäytetyöntekijän valmistuminen keväällä 2018 oli mahdollinen, opinnäytetyö oli lähetettävä tarkastettavaksi viimeistään 30.4.2018. Myöhemmin aikataulu muuttui kertaalleen, ja työ pyydettiin palautettavaksi 9.4.2018. Tuossa vaiheessa suunniteltuja interventioita oli vielä yksi jäljellä.

Käsitykset projektin etenemisestä eivät projektisuunnitelmaa laadittaessa olleet realistiset. Monia projektin etenemiseen vaikuttavia seikkoja jäi huomioimatta, ja sen vuoksi aikataulun suunnittelu ei onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla lopputulosta ajatellen. Opinnäytetyöntekijä (projektipäällikkö) teki päätöksen jättää projektisuunnitelman mukaisen sinnikkyys-luontevahvuuden pois interventioista. Suunnitelman mukaan tarkoitus oli ollut ohjata minimissään viisi varsinaista interventiota. Projektissa toteutui neljä interventiota viidestä. Kuten luvussa kaksi on todettu, Mäntynevan (2016) mukaan projektin edetessä aikatauluun saattaa tulla muutostarpeita. Projektipäällikön on tilannearvion jälkeen tehtävä tarvittavat muutokset aikatauluun ja mahdollisesti myös tehtäviin.

5.2 Tavoitteiden arviointi

Lyhyesti sanottuna projektin tavoitteena oli kehittää vahvuusperustaisen pedagogiikan työmenetelmiä ja laatia henkilöstön käyttöön opas pienryhmäohjaukseen. Projektisuunnitelman mukaan interventioiden piti perustua Huomaa hyvä! -materiaalin pohjalta rakennettuihin pienryhmätuokioihin. Suunnitelmasta poiketen kohderyhmälle päädyttiin tekemään oma materiaali, mikä osoittautui työlääksi interventioiden

suunnittelun ja toteuttamisen ohella. Satujen ja kuvien tekeminen kuitenkin kannatti. Interventiot onnistuttiin viemään sellaiselle konkreetian tasolle, että kohderyhmän lapset saatiin kiinnostumaan tuokioiden sisällöstä ja kuuntelemaan yllättävän vaivattomasti. Lapset oppivat vähän kerrallaan vahvuussanastoa. Sanojen opettelu vaati jatkuvaa toistoa, ja vahvuussanastoa kerrattiin myös jokaisen intervention aikana. Sanat palautuivat lasten mieleen vaihtelevasti, toisinaan avustettuna ja joskus ilman apua. Satuihin liittyvät piirroskuvat olivat tässä hyvänä tukena.

Lasten toiminta muuttui interventioiden edetessä kerta kerralta myönteisemmäksi. Tämä kehitys näkyi parhaiten hiljaisimpien ja ujoimpien lasten kohdalla vapautumisena ja uskalluksena osallistua ja kommentoida. Vilkkaimmat lapset osasivat rauhoittua kuuntelemaan, ja kysyessä he osoittivat myös hienosti painaneensa mieleen edellisen intervention sisältöä. Tätä voidaan pitää osoituksena keskittymisestä ja oppimisesta. Myös muut lapset kommentoivat tarinoita ja kuvia ja kertoivat vahvuuksistaan ja tapahtumista niihin liittyen. Johtopäätöksenä voidaan ajatella, että heidän itseluottamuksensa oli lisääntynyt, oppimisen ilo ja mielenkiinto interventioita kohtaan oli kasvanut. Martin Seligmanin (2002) mukaan pienten lasten myönteisten tunteiden tasoa voitiin nostaa. Toisin sanoen myönteiset tuntemukset lapsessa saavat aikaan halun tutkia asioita, mikä johtaa oppimiseen, myönteisyyteen ja samalla ominaisvahvuuksien löytämiseen. Seligmanin ajattelun mukaan varhaiskasvatuksen tehtävä on nimenomaan lasten myönteisten tunteiden lisääminen. Seligman painotti, että myönteisen psykologian vaikutukset näkyvät ihmisten onnellisuudessa ja oppimisessa.

Päiväkodissa aloitettiin vahvuusperustainen kasvatus samoihin aikoihin, kun päiväkodinjohtajan kanssa suunnitelimme projektia. Projektin aikana päiväkodin seinillä oli nähtävissä muun muassa keuhutähdet henkilöstön ja päiväkodin lasten toteuttamina. Projektin interventiot lisäsivät entisestään innostusta ajankohtaiseen aiheeseen, ja työelämänohjaajan mukaan jokainen interventio toi esiin uutta asiaa ja näkökulmaa. Projektin tavoitteena oli siis laatia päiväkodin henkilökunnan käyttöön opas (LIITE 3) vahvuusperustaiseen pienryhmäohjaukseen kohderyhmän 3–4-vuotiaille lapsille. Opas valmistui suunnitellusti ja työelämänohjaaja osoitti tyytyväisyytensä lopputulokseen. Tavoitteena oli myös kehittää vahvuusperustaisen pedagogiikan työmenetelmiä, nostaa esiin positiivisen pedagogiikan merkitystä ja lisätä vahvuusperusteista varhaiskasvatusta Touhula Varhaiskasvatuksen päiväkodin arjessa. Väliaikaraportoinnissaan Touhula Varhaiskasvatuksen johdolle työelämänohjaaja kirjoitti sähköpostia, että opinnäyte-työtä hyödynnetään jatkossa yhteistyöpäiväkodissa. Projektin tavoitteiden toteutumisen voidaan suurimilta osin katsoa onnistuneen.

5.3 Havainnoinnin arviointi

Toiminnallisessa projektissa havainnointi on luonteva tapa saada tietoa kohderyhmän toiminnasta projektin aikana. Opinnäytetyöntekijä toimi itse ohjaajana kaikissa interventioissa. Pienryhmän ohjaaminen vaati täyden keskittymisen ja vuorovaikutuksen herkällä korvalla kohderyhmän kanssa. Opinnäytetyöntekijä sai interventioista paljon irti, kun keskittyminen pienryhmän ohjaamiseen oli kokonaisvaltaista. Havainnointia pienryhmässä kuvaa hyvin seuraava tilanne: Eräs lapsi tunsu aluksi ahdistuneisuutta osallistua ryhmään. Hän jännitti tilannetta huomattavasti ennen interventiota. Lasta ei painostettu, ja lopulta hän tuli itse ujon ryhmään. Kehut ja kannustaminen sekä lapsen valintojen kunnioittaminen saivat ujon lapsen osallistumaan ja saapumaan ryhmään ensimmäisten joukossa jo kolmannella kerralla. Toinen ääripää ryhmässä olivat erityisen vilkkaat lapset, joille keskittyminen ja kuunteleminen oli haasteellista. Myös heidän ohjaamisensa onnistui hyvien asioiden huomaamisen ja kehujen avulla. Heidän huomionsa saatiin kiinnitettyä antamalla heille tehtäviä tai esimerkiksi pehmolelu puheenvuoron merkiksi. Jotkut lapsista olivat mukautuvaisia, ja he seurasivat tarkasti tuokion etenemistä ja myös osallistuivat vuorolleen. Ryhmässä on tärkeää, että jokainen lapsi huomataan ja voi tuntea itsensä tärkeäksi ja arvokkaaksi.

Havainnoinnin näkökulmasta projektin suunnitteluprosessi olisi voinut olla ennakoivampi. Esimerkiksi kun interventioiden kuvauslupaa ei saatu, vanhempia ja henkilökuntaa olisi voinut pyytää osallistumaan esimerkiksi strukturoituun haastatteluun (lomakehaastattelu) projektin päätteeksi. Tällöin kohderyhmän kehityksestä ja toiminnasta olisi saatu myös henkilöstön ja kodin näkökulmat toiminnallisen jakson ajalta. Tämä olisi kannattanut tehdä etenkin, jos toiminnallisen jakson aika olisi ollut pitempi. Suuri tuki havainnoinneissa tuli työelämänohjaajalta, joka osallistui jokaiseen interventioon. Palautekeskusteluissa työelämänohjaajan kanssa käytiin tuoreeltaan läpi intervention kulku ja sen kehittämiskohteet sekä suunniteltiin ja ideoitiin uutta ohjaustuokiota kokemuksen pohjalta. Havainnointi onnistui tavoitteiden mukaisesti ja saatiin luotettavasti kirjattua muistioon välittömästi interventioiden jälkeen.

5.4 Projektin laatu ja eettisyys

Projektin toteuttamistapa oli lapsilähtöinen, ja sisältöjä käsiteltiin anonyymisti. Projektin raportoinnissa kirjoitetaan lapsesta yleisellä tasolla. Työelämänohjaaja toimii paikkakunnalla useamman Touhula Varhaiskasvatuksen päiväkodin johtajana, joten kohderyhmä ei ole tunnistettavissa. Huoltajilta pyydettiin kirjallinen lupa lasten osallistumisesta projektiin. Samalla pyydettiin lupa projektin kuvaamiseen ja vi-

deoimiseen. Koska kaikilta huoltajilta ei tähän lupaa saatu, luovuttiin kuvaamisesta kokonaan. Huoltajille lähetettiin jokaisesta interventtiosta yhteenveto (LIITE 2), jossa mainittiin aina myös seuraavaksi käsiteltävä teema. Tietoperustan lähteet olivat luotettavia ja mahdollisimman ajankohtaista ja olennaista tietoa. Yhteistyö työelämänohjaajan kanssa oli saumatonta. Välittömät palautekeskustelut interventtioiden jälkeen olivat merkittävä osa tiedon keräämistä ja taltioimista, näkökulmien vaihtoa, reflektointia ja luotettavuutta. Projektin dokumentointi oli jatkuvaa. Keskustelut, muistiot, projektiin liittyvät sähköpostiviestit ja palautteet on kerätty projektikansioon. Projektissa on huomioitu lainsäädäntö, tekijänoikeudet, salassapitovelvollisuus sekä ammattikorkeakoulun eettiset ohjeet.

5.5 Työelämänohjaajan antama arviointi

Työelämänohjaajan arvion mukaan projektin aihe on ajankohtainen, ja vahvuusperustainen kasvatus oli muutenkin päiväkodissa keskusteltu ja esillä oleva asia. Projektin kohderyhmään valittiin lapsia, joiden ajateltiin hyötyvän eniten tuokioiden aiheista. Termeinä tuokioiden aiheet olivat lapsille välillä haastavia. Esimerkiksi sana ”vahvuus” toi lapselle mielikuvan vahvoista lihaksista. Vahvuutta avattiin ymmärrettävämpään muotoon ja jokainen lapsi saikin vuorollaan kertoa omasta vahvuudestaan. Jokainen vastaus sai kehuja ja jokaista lapsen vahvuutta pidettiin tärkeänä. Tuokiot lasten kanssa pidettiin 1–2 kertaa viikossa. Ensimmäinen tuokio käsitteli ystävällisyyttä. Tuokioon liittyvä satu oli lyhyt, mutta kaipasi kuvia konkretisoimaan sadun sanomaa.

Ystävällisyyttä mietittiin yhdessä ja lopuksi aiheesta improvisoitiin leikit siinä hetkessä ilman ennakkosuunnittelua. Toisen tuokion aihe rohkeus toi mukavan sadun, josta lapset saivat paljon keskustelua aikaan, jopa kolmannelle kerralle asti. Kolmas tuokio käsitteli itsesääätelyä. Se on terminä lapselle todella vaikea. Kertomus kuvineen auttoi ymmärtämisessä. Alun kertaushetki oli lapsille liian pitkä ja kertaustapaa muutettiin seuraavaan tuokioon. Neljäs pienryhmäohjaus käsitteli huumoria ja oli lapsille ehkä mieluisin kaikista tuokioista. Tuokioon kuuluneet leikit olivat todella hauskoja lasten mielestä. Nekin lapset, jotka yleensä vetäytyvät tai arkailevat leikkiin osallistumista, olivat innoissaan mukana. Itsesäättelyn harjoittelemista olisi voinut harjoitella myös draaman kautta, esim. kuinka toimitaan pettymys- ja kiukkutilanteissa.

Opinnäytetyöntekijän olisi ollut hyvä kohdata lasten huoltajia henkilökohtaisesti ja kertoa itse työstään. Ensimmäisen tuokion alussa myös tuokioiden syyn tarkempi esittely lapsille ja myös lapsiin tutustuminen olisi ollut hyvä tehdä jo ennen ensimmäistä tuokiota. Silloin tuokioiden kulkua olisi voitu etukäteen

suunnitella valmiiksi tarkemmin juuri näitä lapsia varten. Jokaisen tuokion jälkeen opinnäytetyöntekijä ja työelämänohjaaja keskustelivat pienryhmäohjauksen suunnitelmasta ja toteutumisesta. Työelämänohjaajan mukaan opinnäytetyöntekijä on tarttunut hyvin kehittämisajatuksiin ja tarvittaessa kehittänyt toimintaa seuraavaa pienryhmäohjausta ajatellen. Jokaisesta ryhmätuokiosta opinnäytetyöntekijä kirjoitti yhteenvedon, joka toimitettiin sähköisesti projektissa mukana olleiden lasten huoltajille. Kohderyhmältä pyydettiin jokaisen pienryhmäohjauksen jälkeen palautteet ilmekortein. Työelämänohjaajan näkemyksen mukaan ryhmätuokioista pidettiin ja opinnäytetyön aihe tukee lasten hyvinvointia. Vaikka projekti oli kestoltaan lyhyt, lasten käytöksessä tehtiin uudenlaisia havaintoja itseluottamuksen kasvamisesta, rohkeudesta ja osallisuudesta. Työelämänohjaaja kertoi luottavansa vahvasti tähän pedagogiseen työmenetelmään ja mainitsi ottavansa sen käyttöön työyhteisössä. (Oikarinen 2018.)

5.6 Itsearviointi

Projektin suunnittelu olisi voinut olla tarkempaa ja enemmän ulkoiset tekijät huomioonottavaa. Esimerkiksi aikataulun etenemiseen vaikuttavat monet seikat, joita opinnäytetyöntekijä ei ollut osannut huomioida. Koska projektin toiminnallinen osuus aloitettiin suunniteltua myöhemmin, interventioiden aikataulua jouduttiin tiivistämään ja interventioita jätettiin myös pois. Henkilöstön yhteisiä perehdyttämislaisuuksia ei ollut mahdollista järjestää henkilöstöressurssien puitteissa. Opasvihon sisältö ja tarkkuus muodostui siten entistäkin tärkeämmäksi. Lopullinen kohderyhmä poikkesi alkuperäisestä suunnitelmasta, joten päädyttiin ratkaisuun, että interventiot viedään läpi yhdellä opinnäytetyöntekijän luotsaamalla lapsiryhmällä suunnitellun kolmen yhtäaikaisen ryhmän sijaan.

Kohderyhmä pidettiin vakiona läpi projektin. Näin kohderyhmän lasten kehitystä pystyttiin seuraamaan interventioiden edetessä. Kohderyhmä kehittyi interventioiden aikana huomaamaan käsiteltyjä vahvuuksia itsessään ja muissa ihmisissä. He osasivat kertoa niistä esimerkkejä ja oivalsivat tilanteita, joissa vahvuuksia oli näkynyt tavalla tai toisella. Lasten ilmekorttien palaute oli aina iloinen hymynaama paitsi yhdellä lapsella, joka hyväntuulisena valitsi aina surunaaman. Lapsi tuli iloisena interventioihin ja hänellä myös näytti olevan hauskaa interventioiden aikana, joten ei ollut syytä huoleen siinä suhteessa. Lasten kaikenlainen palaute oli upeaa ja arvokasta. Projektin toiminnallinen aika olisi mielellään saanut olla pidempi. Vahvuusperustainen kasvatus on pitkäjänteistä työtä ja tätä projektia voidaan pitää hyvänä alkuna työlle, joka jatkuu yhteistyöpäiväkodissa ja Touhula Varhaiskasvatuksessa toivottavasti ympäri Suomen. Opinnäytetyöntekijä kehittyi projektin aikana ohjaustaidoissaan ja kohderyhmän lapset oppivat luontevahvuuksista tavoitteen mukaisesti.

Ammatillinen kasvu: Olen kasvanut ammatillisesti opintojeni kestäessä ja projektin aikana. Projektin kautta pääsin kehittämään vahvuusperustaisen pedagogiikan työvälineitä varhaiskasvattajien tarpeisiin. Projektin edetessä havaittiin, että kohderyhmän (3–4-vuotiaat) pienryhmäohjaamiseen olisi hyvä olla oma vahvuusperustaisen kasvatuksen materiaali. Tähän tarkoitukseen luotiin opas (LIITE 3), joka sisältää kohderyhmälle kirjoitetut sadut, kuvituksen sekä ohjeita ja vinkkejä varhaiskasvattajille pienryhmäohjauksen pitämiseen. Oppaassa on kerättyä myös vahvuusperustaisen pedagogiikan ajatuksia ja ideoita arkisiin perushoito- ja kasvatustilanteisiin. Toisin sanoen kaikki lapsen päivän tilanteet ovat tärkeitä mahdollisuuksia oppia uutta myös luontevahvuuksista (kokopäiväpedagogiikka). Oppaan toteutuksesta pidettiin, ja työelämänohjaajani mukaan suuri osa henkilöstöä on yleisestikin kiinnostunut ottamaan vahvuusperustaisen kasvatuksen ohjelmaansa tulevaisuudessa.

Varhaiskasvatuksen kompetensseista: Olen pystynyt eettiseen ajatteluun hyväksymällä toisen ihmisen erilaisuuden ja arvomaailman. Olen myös ollut vahvistamassa lasten osallisuutta ja hyvinvointia. Asiakastyöosaaminen on tullut osaksi ammatillista minua ja olen saanut hyvää palautetta luontevasta kanssakäymisestä ja vuorovaikutuksesta lasten ja lasten huoltajien kanssa. Olen oppinut suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan varhaiskasvatuksen tavoitteellista ja pedagogisesti painottunutta toimintaa lapsen oppimisen tueksi. Osaan hyödyntää moniammatillista yhteistyötä, ohjata asiakkaita tarvittaessa tuen piiriin ja kertoa palvelujärjestelmästä heidän yksilöllisissä elämäntilanteissaan. Tiedostan osallistavan ja kriittisen yhteiskuntaosaamisen merkityksen ja olen aidosti kiinnostunut tekemään yhteiskunnallista vaikuttamistyötä varhaiskasvatuksen kehittämiseksi. Reflektoivaa työtettä on painotettu ensimmäistä luennoista alkaen sosionomin opinnoissamme. Etenkin työharjoitteluohjaajien palautteet ja itsearvioinnit pitkin matkaa ovat olleet erinomaisia oppimisen paikkoja itsekriittiseen ajatteluun ja tilanteiden arviointiin eri näkökulmista. Olen pyrkinyt reflektoimaan ja arvioimaan omaa työtäni sekä kohtaamisiani ihmisten kanssa.

6 POHDINTA

Opintojeni alkaessa tiesin, että lapsilla on erityinen paikka sydämessäni. Olin kuitenkin mieltänyt itseni muihin sosiaalialan tehtäviin, etenkin kun olin omat lapseni jo kasvattanut aikuisiksi. Tein tästä huolimatta useita työssäoppimisjaksoja varhaiskasvatuksessa alkaen alle 3-vuotiaiden ryhmistä aina 5–6-vuotiaiden ryhmiin saakka. Olin jopa kolme kuukautta harjoitteluvaihdossa Etelä-Euroopassa, mikä oli itselleni käänteentekevä asia monessakin mielessä. Joukko asioita oli mielestäni kotimaassa paremmin ja edistyneempää, mutta oli myös asioita, joita olisin halunnut tuoda mukanaani Suomeen: kiireettömyys, joustavuus, lapsen kohtaaminen ja lapsen aito osallisuus. Koin tärkeänä, että lapsen mielipiteitä kuunneltiin ja niitä myös toteutettiin.

Kun palasin Suomeen, perehdyin tarkemmin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Olin aikaisemmin tutustunut vahvuusperustaisen pedagogiikan kirjallisuuteen ja videotallenteisiin. Uudesta vasusta löytyivät nyt nuo vahvuusperustaisen pedagogiikan periaatteet, vaikkakaan eivät sanasta sanaan kirjoitettuna. Kannustavaan ja myönteiseen kasvatukseen olin törmännyt jo ulkomaan harjoitteluni aikana Costa Blancan Skandinaavisen koulun päiväkodissa, Espanjassa. Tämä asia ratkaisi lopulta myös opinäytetyöni aiheen. Kun olin löytänyt vahvuusperustaisen kasvatuksen, törmäsin siihen kaikkialla. Löysin aiheesta kirjoituksia Opetushallituksen sivuilta, espoolaisen koulun pioneerihankkeesta, Suomen mielenterveysseuran sivulta ja monesta muusta paikasta. Olin aikaisemmin ohjannut tunnekasvatuksia ja tutustunut satuhierontaan. Tämä oli jotakin yhtä arvokasta ja perehtymisen arvoista.

Yhteistyöpäiväkoti oli onnistunut valinta. Sain paljon palautetta, ohjausta ja kannustusta. Koko projektin aikana tunsin, että olen tärkeällä asialla ja halusin tehdä työni parhaalla mahdollisella tavalla. Interventiot olivat mielenkiintoisia ja mukavia toteuttaa. Opin projektin aikana itsestäni uusia asioita, joita en aikaisemmin tullut ajatelleeksi. Perehtymiseni positiiviseen psykologiaan on myös vienyt ajatukseni uusille urille. Olen onnellisempi ja kiitollisempi. Minun on helpompi sietää epävarmuutta ja epäkohtia – ja myös tarttua asioihin niiden muuttamiseksi.

LÄHTEET

- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2016. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Kempeleen kunnan varhaiskasvatussuunnitelma. 2017. Saatavissa: <http://www.kempele.fi/media/tiedostot/varhaiskasvatus-ja-opetus/varhaiskasvatus/vasu-2017.pdf>. Viitattu 11.11.2017.
- Kokkonen, M. 2017. Ihastuttavat, vihasuttavat tunteet. Opi tunteiden säätelyn taito. Juva: PS-kustannus.
- Mäntyneva, M. 2016. Hallittu projekti: jäntevästä suunnittelusta menestykselliseen toteutukseen. Helsinki: Kauppakamari 2016.
- Oikarinen, J. 2018. Touhula Varhaiskasvatus Oy. Kempele. Kirjallinen palaute 6.4.2018.
- Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2016/17. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf. Viitattu 18.11.2017.
- Opetushallitus. 2017. Uudistuva lapsen vasu. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=pDLQZ-ZIsids&t=17s>. Viitattu 15.2.2018.
- Opetushallitus. 2017. Varhaiskasvatus. Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus. Viitattu 16.11.2017.
- Parrila, S., Fonsén, E., Heikka, J. & Soukainen, U. 2016. Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtajuus: käsikirja käytännön työhön. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Saukkola, K. & Laane, T. 2017. Näe sydämellä. Luo arvostava yhteys lapseen. Kerava: KirsiConsulting Oy.
- Seligman, M. 2002. Aito onnellisuus. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Sinkkonen, J. 2015. Pulassa lapsen kanssa. Helsinki: Duodecim.
- Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2016. Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas. Juva: PS-kustannus.
- Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2017. Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontevahvuutensa. Juva: PS-kustannus.
- Uusitalo-Malmivaara, L. 2014. Positiivisen psykologian voima. Juva: PS-kustannus.

TERVEHDYS, LASTEN HUOLTAJAT!

Olen Kirsi Engberg ja opiskelen varhaiskasvatuksen sosionomiksi Centria ammattikorkeakoulussa. Olen tehnyt työharjoitteluni julkisella puolella Oulussa 2015, yksityisessä Touhula Varhaiskasvatus Oy:n päiväkodissa Oulun seudulla 2016 sekä Espanjassa Costa Blancan Skandinaavisella koululla ruotsinkielisessä päiväkodissa / esikoulussa talven ja kevään 2017 aikana.

Teen opinnäytetyöprojektia lapsenne Touhula Varhaiskasvatuksen päiväkodissa ja ohjaan toimintatuokioissa 3–4 -vuotiaita lapsia pienryhmässä. Projektin aiheena on positiivinen pedagogiikka ja tunnekasvatus. Positiivinen pedagogiikka kannustaa lapsia huomaamaan positiivisia vahvuuksia itsessään. Se opastaa aikuisia kannustamaan ja ohjaamaan lapsia myönteisen suhtautumisen kautta. Vahvuusperustaisen pedagogiikan ilmapiiri on hyväksyvä ja keskittyy lapsen vahvuuksiin. Tunnekasvatuksen kautta lapset oppivat ymmärtämään erilaisia tunteita, miltä ne tuntuvat ja miksi ne tulevat ja että niitä voi myös itse säädellä. Maalis- huhtikuussa 2018 pidän lapsille 5-7 toimintatuokiota, joissa käsittelemme näitä asioita leikin ja erilaisin ilmaisun keinoin.

1. kannustavaa, lapsen vahvuuksien esille tuomista, hyvän minäkuvan ja itsetunnon rakentamista
2. tunteiden tunnistamista, niiden ymmärtämistä, niiden kuvaamista ja ilmaisua eri tavoin

Projektia varten pyydän teiltä luvan lapsenne osallistumiseen projektiini sekä valokuvaamiseen ja videoimiseen projektin toimintatuokioiden aikana. Tämä havainnoinnin helpottamiseksi ja oman työskentelyni arvioimiseksi ja kehittämiseksi. Kuvia tulisi voida hyödyntää myös valmiin opinnäytetyön esittelyssä arvioitsijoille yhtenä päivänä koulullamme. Kuvia ei tule itse opinnäytetyöhön. Opinnäytetyö on valmistuttuaan luettavissa Theseus.fi: ssä (ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut verkossa).

Ystävällisin terveisin Kirsi Engberg

Lapsen nimi _____

Lapseni saa osallistua opinnäytetyöprojektiin KYLLÄ ___ EI ___

Lastani saa kuvata päiväkodissa projektia varten. KYLLÄ ___ EI ___

Huoltajan allekirjoitus: _____

Pyydän palauttamaan vastauksenne tällä lomakkeella tai sähköisesti päiväkodinjohtajalle 23.3.2018 mennessä. Kiitos!

Lisätietoja: kirsi.engberg@cou.fi

Tervehdys, lasten huoltajat!

Ensimmäinen pienryhmätuokio luontevahvuuksista toteutettiin 26.3.2018. Aloituksena opiskelija luki Huomaa hyvä! -kirjasta aloitustarinan. Tarinan jälkeen puhuttiin yleisesti vahvuuksista, mitä niillä tarkoitetaan. Vahvuussanalle lähdettiin etsimään merkityksiä kysymällä: ”Missä asiassa sinä olet taitava?” ja ”Mitä sinä tykkäät tehdä?” Itsestä ja toisista löydettiin paljon vahvuuksia ja niistä keskusteltiin. Vahvuuksia löytyi mietinnän jälkeen mukavasti:

- Pidän leikkimisestä
- Olen hyvä ratsastamaan hevosella
- Olen hyvä herkuttelemaan
- Tykkään pelata jalkapalloa
- Olen hyvä laittamaan sukkia jalkaan

Kun vahvuustermi oli ymmärrettävämpi, puhuttiin ystävällisyydestä. Minkälainen vahvuus on ystävällisyys ja mitä se ei ole? Lasten mielestä ystävällistä on:

- Auttaa muita
- Leikkiä toisten kanssa
- ”Alkaa” kaikkia.

Kysyttiin vielä, miltä tuntuu, kun sinulle ollaan ystävällisiä tai sinä olet ystävällinen toiselle. Lapset totesivat, että:

- Siitä tulee hyvä mieli
- Lyöminen ei ole ystävällistä
- Muriseminen ei ole ystävällistä
- Päälle yskiminen oli lasten mielestä epäystävällistä.

Lopuksi leikimme auttamisleikkiä, jossa voimme olla ystävällisiä toisillemme. Huoneen keskelle tehtiin mielikuvituslumiukko ja suurten lumipallojen nostamiseen paikoilleen tarvittiin kaverin auttamista. Teimme yhteistyötä ja autoimme ystävällisesti toisiamme. Tuokion lopuksi improvisoimme kauppaleikin, jossa asiakkaiden ja myyjien osat vaihtelivat. Kuulimme myös kohteliaat ”kiitos” ja ”ole hyvä” sanat ystävällisen kauppaleikin aikana useita kertoja.

Lapset ymmärsivät, mitä vahvuussana ”ystävällisyys” tarkoittaa. Vahvuuksiin on hyvä palata myös tuokioiden välillä ja olisi hienoa, jos kotona jatkaisitte keskustelua samoista asioista. Keskiviikkona 28.3. kertaamme ensimmäisen tuokion teemoja ja jatkamme seuraavaan vahvuuteen, joka on nimeltään rohkeus.

Ystävällisesti Kirsi-opiskelija

Tervehdys, lasten huoltajat!

Toinen pienryhmätuokio luontevahvuuksista toteutettiin 28.3.2018. Tällä kertaa opiskelija kertoi lapsille itse kirjoittamansa sadun. Lapset jaksoivat kuunnella kiinnostuneina kerrotun sadun alusta loppuun, sillä sadussa pikkulintu oli nähnyt lapsiryhmän hienoa toimintaa päiväkodissa liittyen ystävällisyyteen. Joku jopa arveli huomanneensa pikkulinnun lentelevän päiväkodin ikkunan alla. Tarinan päätteeksi tutkimme vielä piirrosta tarinan tapahtumista ja se herättikin mukavia kommentteja ja osoitti, että lapset olivat sisäistäneet asiat, joita tarinassa tapahtui. Tarinan jälkeen mietittiin vahvuuksia. Vahvuussana tuntuu olevan haasteellinen käsite 3–4-vuotiaille, ja lapsi ymmärtää sen helpommin fyysisenä vahvuutena. Voidaan puhua myös hyvistä ominaisuuksista, joita lapsella on: esim. ystävällisyyttä ja rohkeutta.

Tänään kertasimme tarinan kautta ystävällisyyttä ja sitten syvennyimme tarkemmin rohkeuteen. Mietimme, mikä on rohkeaa ja mikä ei ole. Rohkeusasioita ei ollut heti helppo löytää, mutta sitten todettiin, että rohkeaa voi olla muun muassa:

- Puolustaa kaveria
- Sanoa ei
- Olla tekemättä huonoja juttuja, vaikka joku yllyttäisi
- Uskaltautua tekemään uusia asioita
- Maistaa uutta ruokaa

Lapset kaipaavat toimintaa ja seuraavaksi teimme supersankarin rohkeustehtävän. Kaksi aikuista piti paperia ja lapset hyppäsivät vuorotellen korokkeelta paperin läpi lattialle. Nähtiin rohkeita suorituksia! Opiskelija oli tehnyt lapsille palautekuvat. Tuokion päätteeksi saatiin viisi nauravaa kuvaa ja yksi surukasvoinen kuva. Kaikki kuitenkin osallistuivat hyvin ja vaikuttivat iloisilta ja tyytyväisiltä tuokioon. Tuokion tavoitteeseen päästiin. Vahvuus-sana oli unohtunut, mutta kertaamisen jälkeen muistettiin, mikä oli ystävällisyyden merkitys ja nyt uutena sanana rohkeus. Termit eivät ole tärkeintä, vaan omaksettavat asiat.

Vahvuuksiin on hyvä palata tuokioiden välillä ja olisi hyvä, jos kotona jatkaisitte kotona keskustelua näistä asioista esimerkiksi tietoisesti sanomalla toiselle perheenjäsenelle asioita, missä hän on hyvä, jos huomaatte jonkin rohkean teon jne. Pääsiäisen jälkeen keskiviikkona 4.4. kertaamme ensimmäisen tuokion teemoja ja jatkamme seuraavaan vahvuuteen, joka on nimeltään itsesääteily.

Ystävällisesti Kirsi-opiskelija

Tervehdys, lasten huoltajat!

Kolmas pienryhmätuokio luontevahvuuksista toteutettiin 4.4.2018. Aluksi lapsia ”hoksautettiin” siitä, miksi olimme paikalla ja kerrattiin seinälle kiinnitettyjen piirroskuvien avulla aikaisempia tarinoiden tapahtumia. Pohdimme yhdessä myös sanaa ”vahvuus” ja mietimme, miten luontevahvuus eroaa fyysisestä vahvuudesta. Opiskelija kuvaili luontevahvuuksia ihmisen sisäisenä voimana tai vahvuutena, jota meissä kaikissa on sydämessä ja mielessä.

Sen jälkeen opiskelija kertoi lapsille kirjoittamansa sadun, minkä jälkeen juttelimme sadunn tapahtumista. Tarinassa pikkulintu oli jäänyt seuraamaan päiväkodin lasten leikkejä puun oksalle päiväkodin pihassa ja tällä kertaa se havaitsi jotain uutta ihmeteltävää. Se näki, kuinka joku lapsista oli suuttuneena heittänyt piponsa hankeen ja päiväkodin aikuinen tulikin katsomaan, mikä on hätänä. Suuttumukseen oli syynä pieni väärinkäsitys ja siihen aikuinen tarjosi avuksi lohdutusta ja itsesäätelyä. Lapsi hengitti syvään itsesäätelyä ja rauhoittui. Itsesäätely näyttikin tilanteessa toimivan. Tarinan päätteeksi tutkimme vielä piirrosta uuden tarinan tapahtumista.

Itsesäätelystä myös juteltiin ja etsittiin esimerkkejä yleensä elämästä ja päiväkodin maailmasta. Lapset osasivat itsekin löytää asioita, joissa itsesäätelystä voisi olla hyötyä. Tuokioon oli varattu useampia leikkejä ja harjoituksia, joissa itsesäätelyä voitiin harjoitella. Leikeissä odotettiin omaa vuoroa ja osallistuttiin erilaisiin tehtäviin. Leikit ovat tavallaan myös palkkio lasten keskittymisestä tarinan kuuntelemiseen ja keskustelutuokiosta. Leikkien suosio oli silminnähävissä, sillä toistoja pyydettiin ja tehtiin tuokion loppuksi. Mukavinta oli, että ihan jokainen lapsi osallistui ja heillä näytti olevan hauskaa.

Vahvuuksiin on hyvä palata tuokioiden välillä ja olisi hyvä, jos kotona jatkaisitte kotona keskustelua näistä asioista esimerkiksi tietoisesti sanomalla toiselle perheenjäsenelle asioita, missä hän on hyvä ja jos huomaatte jonkin asian, jossa itsesäätelystä voisi olla apua jne. Itsesäätely voi olla malttia, kärsivällisyyttä, tunteiden hallintaa, itsensä rauhoittamista. Hyvät itsesäätelytaidot vaikuttavat yleensä positiivisesti minäkuvaan, koska niiden avulla voidaan kokea onnistumisia.

Seuraava tuokio meillä on 9.4. maanantaina, jolloin jatkamme seuraavaan vahvuuteen, joka on nimeltään huumori.

Ystävällisesti Kirsi -opiskelija

Tervehdys, lasten huoltajat!

Tänään oli aiheenamme huumori. Neljäs pienryhmätuokio luontevahvuuksista toteutettiin 9.4.2018. Aluksi kertosimme seinälle kiinnitettyjen piirroskuvien avulla aikaisempien tarinoiden tapahtumia. Lapset kertoivat ja muistivat hyvin aikaisempien tuokioiden sisältöä. On ollut hienoa havaita, kuinka tuokiot ovat saaneet kaikki lapset mukaan, myös ne ujoimmat ja vilkkaimmat. Kaikki lapset ovat jaksaneet keskittyä ja jutella aiheista. Porinatuokioiden päälle on ollut sitten hauskeempaa ohjattua ja vapaampaa leikkiä. Tänään opiskelija kertoi lapsille sadun huumorista, joka myös on yksi luontevahvuuksista. Tarinan jälkeen juttelimme tarinan tapahtumista ja mietimme hauskoja sattumuksia.

Itselleen nauraminenkin on hieno taito meille kaikille. Aina ei tarvitse ottaa itseään liian vakavasti ja kömmähdyksillekin voi nauraa. Yhdessä nauraminen on mukavaa ja rentouttavaa ja tänään kävikin niin että nauratimme toisiamme tänään ihan huolella vahvuusryhmässämme.

Palaamme asiaan aiheesta ja kiitos kaikille perheille ja lapsille tähänastisesta!

Ystävällisesti Kirsi -opiskelija

MINÄ OLEN VAHVA!

**Luontevahvuudet: käytännönläheinen aloitusopas
3-4 -vuotiaiden pienryhmäohjaukseen**

Kirsi Engberg